

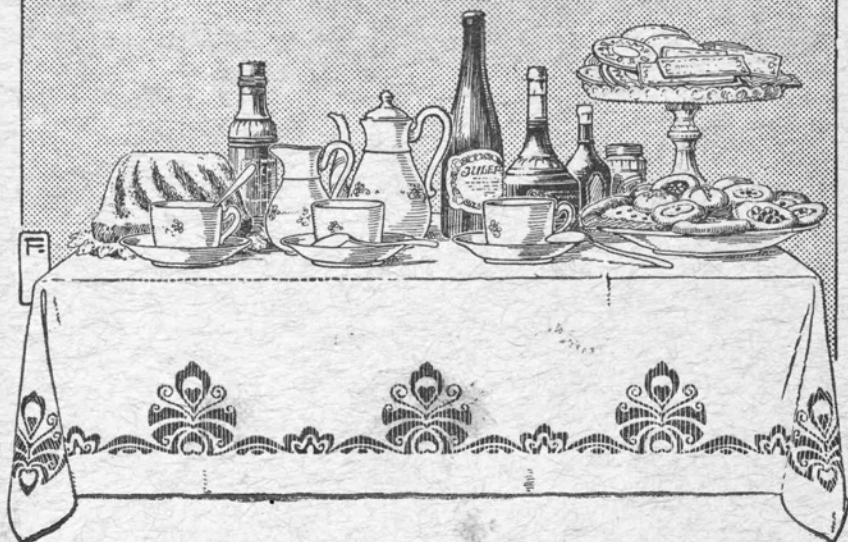
Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik VIII.

Predplačati se ne more.

1. septembra 1911.

Posvečenje občine Vydrove.

V Pragi, dne 1. kimovca 1911.

Dragi prijatelji!

Pozdravljamo Vas nebrojнокrat ter Vas opozorjamo, da rabite ob času »žeganja« celo vrsto dobrih izdelkov Vydrove tovarne, ki smo jih našli na prešnji strani zato, da Vam jih pokličemo v spomin. Blogovolite upoštevati z **Buhtinom** pripravljene ukusne kolače in izvrstne šarkeljne. Kako prijetno dišijo! Ne pripravljajte kolačev ne da bi jim primesili Buhtina, sicer si pokvarite »žeganje«. Ponudite jih gostem, ko jim poslužite z **Vydrovko**, to dobro žitno kavo. Je izvrstna, kaj ne? Danes več ne štedimo. K Vydrovi kavi nekoliko zrnate kave, malo najboljše smetane, pa imamo pijačo, da si boljše želeli ne moremo.

Za obed pripravljeno juho okoreničite z našim **juhinim pri-datkom**. Gotovo že poznate, koliko pridobi s tem izvrstnim izdelkom na okusu! Taka juha prekaša vse druge.

Ponudite Vašim cenjenim gostom k govejemu mesu tudi našo izvrstno **gorčico**. Vidimo jih že v naprej, kako jo hvalijo in kako jim je žal, da jo že nišo poznali prej. Spoznajo, da ni to navadni izdelek, temveč da je delikatesa.

Po ukusnem obedu, ki se Vam je danes, drage gospodinje, v vsem tako posrečil in ki ga vsi neprikrito in v zadovoljstvu hvalijo, prinesite jim na mizo še naše **oblato**, ta krhki in izvrstni izdelek: Destinke, Dessertke ali Maslene oblato. Prihranite si delo, razven tega pa gostom zelo ustrezete. Imejte jih vedno v večji zalogi doma!

Kot pijačo rabite **Julep**, sadni sok, ki popolnoma nadomešča vino le s to razliko, da je alkohola prost. Nikakor ni priporočljivo ob času »žeganja« goste razburjati, kajti na prijateljskem sestanku se pričakuje prijateljske razgovore.

In če že hočete alkoholno pijačo. Vam tudi lahko poslužimo z **malinovim grogom**, ki se posebno prileže zvečer, predno ležete k počitku.

Skuhajte si za malo južino naše **juhe**. Izvrstno Vam bodo ugajale, zlasti če ste si privoščili malo spanja.

Smo že pri koncu. Malim Vydrovčanom zadostuje za »žeganje« naša priznana **otročka moka** in uverjeni bodite, da so z njo več ko za dovoljni.

Umevno je, da si morate za »žeganje« vse navedene dobre izdelke pravočasno preskrbeti. Želeč Vam obilo veselja in dobrega teka se nadejamo, da Vas te odkritosrčne vrstice najdejo pri popolnem zdravju in da se zopet spomnite na naš naslov

Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII.

Vydrova otroška moka.

Najprimernejš hrana za novorojenčka je materino mleko. Ni ga pa vedno a tudi močno in slastno in vselej, red ima vpliv na njega izdatnost, ki bodisi dojenčku ne prija, ali celo povzroča obolenost.

Če primanjkuje materine hrane, je potreba nadomestila.

V prvi vrsti so to t. zv. moke, ki nimajo le nalogo preživljati otroka, temoče da mu koristijo v isti meri, kakor prava, naravna hrana; in to dobro ima baš otroška moka. Pripravljene v obliki juhe se po svojih snoveh lahko primerjajo z zdravim materinim mlekom. So lahko prebavljive, kar je velike važnosti in če ne bi imele te dobre lastnosti, bi povzročale katarje, kakor kakšna druga, za otroke neprimerna hrana, ki tako vpliva, če ne pretiram, kakor razstrelivo v nežnem želodcu. Če

ne bi bile prebavljive, bi povzročale histrico, vsled katere bi marsikateri otrok več ne okreval. Otroške moke so na prah drobno zmlete, da ne bi vzbudile fiziološki odpor, to notranje vrenje, kjer podleže močni naravi hrana, ali pa slaboten organizem.

Otroške moko so brez pretiranja prava dobrota za ljudstvo. Koliko pripomorejo onim materam, ki ne morejo, dojeti ker jim s tem odvzamejo velike skrbi, kako vzrediti otroke brez materinega mleka in dalje, če se oziramo na stotine nesreč, ki bi vznikle, če ne bi poznali moke in če bi se moralo preživljati otroke s kakšno drugo hrano. Materino mleko lahko popolnoma nadomesti otroška moka, toda otroško moko nadomestiti bilo bi težje.

V navadi je bilo in je še sedaj, da se prihranjuje dojenca z zredčenim kravjim mlekom. Da se mleko zredči, to ve vsaka mamica in zakaj se ga mora zredčiti, tega ne ve. Materina hrana se zelo razlikuje od kravjega mleka, katero se po zavžitju z želodcu zagriže v veliko večje kosmiče kakor materino mleko. V tem slučaju mora torej nežni otroški želodec delovati nad svojo naravna sposobnost. Zato se zredči mleko z vodo, ali, kar je slabše, z raznimi odvarki, zakar ima to mlado bitje v poznejših letih dovolj časa, ko si je enkrat svoj želodec pokvarilo s pivom, kajenjem in z uživanjem drugih strupov, da ozdravi bolan želodec.

Nimamo namena hvaliti in poviševati Vydrovo otroško moko nad vsemi drugimi. Sicer lahko dokažemo, da zasluži po svoji sestavi prvo mesto in tudi druge vrste niso take, da ne bi mogle z našo konkurirati. Pri nas ni v prometu nobene moke, ki ne bi zaslužila, da se jo upošteva.

Razven idealne kemične sestave se odlikuje Vydrova otroška moka od drugih pred vsem vsled dveh bistvenih znakov. V prvi vrsti je to ukus, ki je odvisen le od načina izdelovanja.

Dovolite nam malo opazko. V vposlanih priznanjih se nam mnogokrat naznanja, da se je dajalo otrokom to ali ono moko. Ime je sicer navedeno in mi zaradili kulance imena te tovarne ne priobčimo, ker sklicujoč se na kakovost našega izdelka, nočemo zapostavljati drugih. Zanimivo je pa to, zakaj se po poskusih drugih mok ostane ravno pri naši otroški moki? Zato, ker je ukusna in ker jo otroci uživajo z največjo slastjo.

V drugi vrsti ima Vydrova otroška moka prednost pred drugim radi svoje cene.

Ali je zato mogoče slabejša ker je cenejša? Dokazali smo nasprotno na podlagi kemičnih preiskav in pa s številnimi priznanji objavljenih v našem listu. Prečitajte si jih od vsega začetka, ko smo pričeli z izdelovanjem Vydrove moke. Izvrstna je v vsakem oziru in poceni zato, ker

to ravno dovoljuje način našega trženja. Nikdar jo nismo smatrali kot predmet gnotne spekulacije, temveč imeli smo v misli druge plemenitejše kalkulacije. Kamor smo poslali Vydrovo otroško moko, povsod se je sprejelo tudi ostale izdelke naše tovarne. Vsled same hvaležnosti. Ali mislite mar, da ne smemo rabiti te besede v njenem vzvišanem pomenu? Ali nimamo pravico na priznanja onih, katerih otroci, ki so bili življeni z našo moko, katera jim je služila kot tako dobra hrana in ki se sedaj živijo »samostojno«, kakor gre »enoletnemu prostovoljen«, kateremu v pozenjšem času srečna mati večkrat reče: »Vidiš, prehranjevala sem te z Vydrovo otroško moko, če jo ne bi bilo, bi tudi tebe ne bilo.«

Mi pa tem besedam pridamo: Da ne bi prirastlo število »Vydrovčanov« niti za enega. Pa z našo armado »enoletnikov« raste tudi število odjemalcev in tem služi naša žitna kava pred vsem kot zajutrek in južino.

Vydrova moka je poceni in zato pristopna vsem slojem. So eni, bogatini, katerim je vse, kar je nizke cene, preslabo. Drugi zopet računajo z dobrim kupom izdelka. Končno pa je le treba v obeh slučajih primerjati ceno s kakovostjo, ki je pri Vydrovi moki nedosegljiva. Prvih se ne sme polastiti prevzetnost, druge ne sme zapeljati dober kup. Zato dajte vsi svojim otrokom Vydrovo otroško moko; ten, ki so se rodili v blaženi sreči, da dobivajo sicer dovolj materime hrane kakor onim, ki jim jo kruta narava ni podarila. Vydrova moka je v prvi vrsti hranilo in to najidealnejše.

Vydrova moka je najnaravnejše zdravilo katerja prebavljalnih organov, te smrtno nevarne bolezni in tu se sme zamuditi ne tremutka, da se jo vpelje pravočasno.

Ali hočete, da hvalimo svoj izdelek še bolj? Prečitajte si zopet objavljena priznanja. Naročite Vydrovo otroško moko za svoje novorojenčke, pa danes leto manj slučajev smrti Vaših otrok in s tem tudi manj žalosti v Vaših rodbinah.

Nekoliko priznanj o Vydrovi otroški moki.

P. T.:

Božena Barošová, soproga čevljarja, Loukovec, Svijany Podolí. Prosim za blagohotno pošiljatev 3 kg. Vaše dobre otroške moke, kajti naša Nežika brez te ne more izhajati. Pošljite nemudoma.

Václav Bohoněk, posestnik, Kalný-Ševětín. Smo zelo zadovoljni, kajti Vaša otroška moka našemu Ivanu zelo ugaja.

Jozef Coněka, kovač, Feskovice-Kijovice, Šlezija. Dovoljujem si Vam poslati sliko naše male Zdenke, katero že od 7. tedna naprej prehranjujemo z Vašo otroško moko. Ko je bila stara 12 mesecev, imela je že 16 zobkov, pri katerih nam sploh ni zbolela. Sedaj je stara 15 mesecev in tehta 13 kg. Zahvaljujemo se Vam za Vaše izvrstno zdravilo, to je Vydrovo otroško moko, katero bomo vsem znancem priporočali.

Zdenka Coněkova.

Marija Černá, Losina 96 — Štáhlavy. Že davno sem se Vam hotela zahvaliti za Vaš izdelek, Vydrovo otroško moko. Koncem svečana, ko je bil naš Pepček ravno 14 dni star, prejela sem prvo pošiljatev Vydrove otroške moke. Od takrat pa naročujem stalno Vaš neprekosljivi izdelek ter bi želela, da bi videli našega dečka, kako je debel in čvrst. Star je 5½ mesecev pa že sam sedi. Tudi zobki mu že rasto a ni nam še zbolel, kar prištevamo le Vaši otroški moki. Upam, da bode tudi že kmalu hodil, ker ako ga vodimo že dela ko-

račke. Naš Pepček Vam bode hvaležen in jaz stalna odjemalka Vaših izdelkov, kajti prepričala sem se, da so najboljši in najcenejši, posebno otroška moka.

Adela Grusová, soproga pošt nadoficijala, Brno. Vašo otroško moko kupujem v „Zadruhu“ v Brnu. Naš fantek jo papa že od 3. meseca in mu zelo ugaja. Poprej je večkrat trpel na prebavljanju, sedaj pa je popolnoma zdrav in čvrst. Star je 10½ mesecev in tehta 98 kg.

Ivan Holeček, grajščak, Pohorovice, Vodňany. Vaša otroška moka se je prav dobro obnesla — otroku bolj ugaja kakor „Nesteljeva“.

M. a A. Choutkovi, Vacov. Pošljamo Vam fotografijo našega Slavkota, kateremu Vaša moka izvrstno prija.

Karol Jillek, kanclist pri dež. vladi, Sarajevo. Pošljem Vam sliko moje hčerke, katera s posebnim veseljem uživa Vašo otr. moko, ki ji zelo dobro tekne. Vsakemu jo zamorem kar najtoplje priporočiti. Zelim, da bi se Vaša otr. moka tudi podrugih krajih razširila!

Ladislav Jouza, opekarna, Chmeliště, Uhl. Janovice. V prilogi Vam pošiljam sliko naše Libuše, katero že od 2. meseca prehranjujemo z Vašo izvrstno otroško moko. Tudi na naši Libuši se je dobro obnesla, kar je razvidno na sliki.

Slavkot Choutkov.

Mařenka Němečková.

Ivan Němeček, mizar, Dunaj XVI., Brestelgasse 10 III./19. Dovoljujem si Vam poslati sliko naše hčerke Marice v starosti 7 mesecev. Hranimo jo že od 2. meseca naprej samo z Vašo otroško moko in kakor vidite se je prav dobro obnesla. Da je naša Marica vedno zdrava in vesela moramo se zahvaliti le Vaši otroški moki. Vaš izdelek pripočočam kot najboljši živež za otroke.

Ložička Řičarová.

Ivanka Radšel, soproga gostilničarja v Narodnem domu, Slovenjgradec. Prosim pošljite mi nemudoma 1 kg. Vaše izborne otroške moke, katera mojemu Slavkotu zelo ugaja.

Aloizija Řičarová, soproga zidarja, Dvůr Králové n./L. Pošljamo Vam sliko naše 13 mesecev stare Vydrovcánke Ložičke. Če bi ne bilo Vaše otroške moke, mogoče bi bila že pod črno zemljo. Dojena je bila le 3 tedne, od te dobe pa je zelo trpela na zaprtju; različne stvari smo uporabljali, toda vse je ostalo brezuspešno. Čitali smo v Vašem mesečniku „Domači Prijatelj“ o Vaši izborni otroški moki. Naročili smo jo in ta moka je delala pravi čudež. Kakor hitro smo jo ji začeli dajati je ozdravela. Zaprtje se ni vrnilo več. Od te dobe nam ni zbolela in očitno se debeli, kar dokazuje slika. Zatoraj se Vam zahvaljujemo za ta Vaš izdelek, katerega bodeimo povsod priporoče vali.

Em. Růžička, učitelj, Repině. Dovoljujem si Vam poslati sliko malih Vydrovcánkov naše Jurinke in Vladkota, iz katere je razvidno, da jima gre Vaša otr. moka dobro v slast. Vsakemu jo morem kar najbolje priporočiti. —

Jozef Stránský, učitelj, Bartelov, Moravsko. Dovoljujem si Vam poslati sliko naše Jarmilke, stare 6 mesecev. Slika dokazuje izbornost Vaše otroške moke (kupujemo jo pri tuk. trgovcu g. Gutmanu). Jarmilki jo dajamo že od nje-

Libuška Jouza.

nega rojstva in dosedaj še ni zbolela.

Karol Srečnik, c. kr. poštni sluga, Tržič. Prosim pošljite mi takoj 2 kg. Vydrove otroške moke, ker mojemu otroku jako dobro tekne. Vašo otroško moko vsakemu priporočam.

Jarmilka Stránská.

Marija Turková, Blatnice 73, Nýřany. Vašo otroško moko, katero sem naročila za poskušnjo če bi jo hotela naša Klarica uživati moram pohvaliti, ker je na moje začudenje na njo učinkovala, kajti po vsakokratnem uživanju te Vaše moke je precej spala, kar poprej ni bilo. Tudi zato sem hvaležna, da se je po Vydrovi otroški moki Klarica zredila,

kar z Nesteljevo moko nisem dosegla, nasprotno Klarica je tako shujšala, da je zdravnik sam dvomil o njenem zdravju. Naročila sem takoj Vašo otroško moko z zaupanjem da se o njenem učinku no otroku ne varam in nisem se motila, kajti prav dobro se je obnesla. Prosim, pošljite mi zopet 3 kg. Vaše otroške moke.

Josip Tomše, prvi vratar železarne. Třinec. Šlezija. Vse kar smo dosedaj od Vas sprejeli, tekne in služi vsem najbolje; starejšim kava in konzerve, malemu Vydrovčanu pa moka. Veselje ga je gledati, kako se za njo tresse. Prosim uljudno, pošljite mi zopet kar najhitreje 3 kg otroške moke, ker nam je že primanjkuje. Opazili smo to pozno in bilo bi joj z našim fantkom, če jo ne bi imel. —

Zlatica Jillek.

Josip Vymětalik, mizar, Soběchleby. Obveščam Vas, da sem z Vašo otroško moko popolnoma zadovoljen. Moj sinček se ji je tako privadil, da noče uživati nič drugega. Ker mu zelo ugaja prosim, da mi pošljete 3 kg. Vaše izvrstne otroške moke.

Josip Wolter, učitelj, Příbram, III.—19. Kakor vedno, izražam tudi letos najtoplejšo zahvalo in popolno zadovoljnost za Vašo otroško moko. Naš dravec je kakor cmok. Mnogo sreče Vašemu podjetju!

Jurinke in Vladkota Růžička.

KSENIJ VERIN:

RESIGNACIJA.

Bil je čas, ko so se misli
mi do neba dvigale
kakor orel in za zemljo
nič se niso brigale...

A prišel je strelec drzen
in napel tetivo,
iztretil je puščico prevare
in zadel vse moje misli v živo.

O življenje, drzni strelec,
kaj naj zdaj na sveti? —
Ker si mi že vse končato,
je najboljše — umreti!

ELVIRA DOLINAR:

NA STRAŽI.

Mlad fant je stal tam zunaj mesta, kjer ni več nič hrupa in vrvenja, s puško na straži. Zrl je zamišljeno v krvavo rudeče pramene oblakov, ki so obdajali zahajajoče solnce ter sanjal o svoji domači tihi vasici, kjer zdaj ob tem času ravno tako zahaja solnce, samo da se skriva za zelene vinske gorice.

Toda tiha domača vas je daleč, daleč; on sam tu na straži ob penečem se, šumečem morju. Tam zadaj pa je hrušč in trušč velikega, vročega mesta Trsta.

Ali ni na straži vedno lepo in solnčno, kakor je bilo oni večer. Uže par dni pozneje jo to bridko občutil naš Tone. Noč je bila temna, težki oblaki so viseli na nebu, kot bi mislili zdaj pa zdaj telebniti sem doli na ubogo, osamljeno stražo, ki je stala s svojo puško ko kip iz kamna.

Nestrpno je štel Tone četrтинke, ki so bile s stolpa, kajti sitno je v temni noči stati tako okoli polnoči na samotni straži. Pet jih je naštel; še tri in osvobojen bo. Naj se le drugi potem muči v tej vihravi, črni noči na tem vražjem mestu.

Veter je tulil, zmajaj je drevje, da je samo tako šumelo in šuštló; zagrmelo je morje. A nekje se je bila zrahljala še neka plavka ter je v enomer tolkla, da je ubogega Toneta kar spreletavalo. Kedo vraga naj čuje v takem šundru, če se ti bliža inspekcija. Človek zabrede v zlo, da sam ne zna kedaj in kako.

Cuj, ali se ne bližajo stopinje! Za boga, to niso človeške stopinje! Trdo stopa in puho, kot bi imel meh v prsih.

Lasje so se se zježili našemu Tonetu. Krčevito se oprijeli njegovi prsti puške in s hreščečim, na pol zamolklim glasom je zakričal: »Altberda!«

Nič odgovora. Toda v tem je utihnil za hip veter, pomirila se je nejsrečna plavka. Toliko bolj je pa razločil Tone bližajoče se korake. V silnem strahu buli v temo proti smeri, kjer je začutil ono zagonetno bitje, ter kriči še enkrat z vso koradžjo, ki mu je bila še na razpolago svoj »Altberda!«

Odgovora zdaj tudi ni dobil, pač pa je slišal, da se oddalijo koraki. Kmaló je pa veter zopet zatulil ter pogoltnil vse glasove in šume. Čuti je bilo edino-le še veličastni, grozni glas orkana.

Tone je spustil puško iz onemoglih rok k nogam. Desnica se je dvignila k čelu ter zaznamovala tam znamenje svetega križa.

Ubogi Tone je bil prepričan, da ga je hotel skušati ob tej nočni uri črni zapeljivec. Saj človeško bitje ni bilo to nikoli, kar je bilo prilomastilo proti njemu.

K sreči je bila v tem hipu ura; približala se je nadomestna straža in Tone je bil rešen nadaljnih napadov skušnjavca.

Njegov naslednik pa ni vedel ničesar povedati, njegovi dve uri ste potekli docela mirno in brez pretresljivih dogodljev. Zato se pa je smejala drugi dan tudi vsa kosarna strahopetnemu Tonetu.

Prihodnjo noč je stal na straži ob usodepolni uri Lovro, vragometen dečko tam nekje iz zelenega štajerja, ki se ni bal na tem svetu ničesar ne. Imel je pač svoje posebne misli o sinočnem strahu. Smejal se je, bil sicer tudi on Tonetu, menil pa je le, da moral nedko biti, kajti kar tako se niti Tone ni prestrašil za prazen nič. »Morda je pa le kedo, ki hoče nalašč stražo preplašiti, da bi jo skušal. Čakaj se ti, samo pridi, ti že posvetim! Mene ne boš ugnal v kozji rog!«

Noč je bila še vedno temna, če prav več ne vihrava. Tiha in mirna je bila okolica, niti najmanjšega glasu od nikoder; le tam zadaj je šumelo morje.

Ravnodušno je slonel Lovro ob svoji bajtici. Kedo ga pa vidi, ko še skoro prstov pred očmi ne razloči. Toda nahoma, kot bi ga pičil gad se je vzravnal po konci ter zagrabil puško. Tam z daljave, z nepredorne teme so se začuli koraki.

Napeto je poslušal Lovro, ter pridržal sapo, da bi bolje slišal. Ni dvoma, koraki se bližajo. Toda kaka pošast pa mora to vendar biti, da zdaj ob polnočni uri kolovrti tu okoli stražnice? Je-li kak šarž, ki ga hoče skušati? Oh, le pridi sem bliže, mene ne boš kar tako! Posvetim ti, da me boš pomnil. In zopet čaka in poslušša. Bližajo se okorni, bijoči koraki. Mučno sope iz težkih prs. Zdaj, zdaj, mora biti uže čisto blizu: »Haltbrda!«

Nič, koraki se zopet oddalijo, in kakor se mu zdi, prav urno.

»Ali sem to ugnal, mrcina ti prokleta, kedor si že!« Je godrnjal Lovro ter se zopet prepustil svojim sanjam

Toda komaj deset minut in zopet se ponovi isto. Lovro zopet zakriči svoj klic, a prišlec jo urnih krač ubere.

Zdaj je bilo tudi Lovro-tu tega špasa nekoliko preveč. Ako imaš sovražnika pred seboj, pa veš kedo je, dobro, sprimet se ter se skušata. Ali jaz tebe, ali ti mene. Pa je vsaj pretep, kakor se spodobi. Oh, pa naj le pride, pa če je s tem jačji, Lovro se ga ne ustraši.

Toda ta pošast grda, prihuli se, malo pohrnja pa je ni več, Kedo vraga pa si vendar, če nisi duša krščanska. Mar si Lucifer sam, ki me hodi sem plašit. Še enkrat se mi približaj, pa ti več ne prizanesem.

Kletvice so mu bile ogrele kri, da je začel premišljevati o svojem položaju. Saj tudi res ni ravno prijetno, stati v temni noči nasproti nevidnemu sovražniku, o kojem ne veš, je-li človek ali strah. Lepo in koristno je sprijeti se s sovražnikom, ki ima meso in kosti. Koraja še raste v bolju. Ali tako! Če je duh, za kaj naj ga pa primem, pa če sprožim, v kaj bom pa sprožil. Res, ta boj je pa nejednak.

Skoro mu je bilo že žal, da se je smejal Tonetu. In nadaljeval je svoje modrovanje.

Čemu nekih sploh stražimo to proketo zidino, ko je živ krst ne misli okrasti! Ali ne bi bilo stokrat pametneje, zdaj na slami ležati kot tukaj v temni noči ravsat se s peklenškimi pošasti. Res, še bi bil rad soldat, da le ne bilo te hentane vahte.

Take protidisciplinske misli so rojile junaku Lovru po glavi, ko je stal na ekspaniranem svojem mestu. Kar se mu skokoma zopet bliža oni nestvor. Tako hitro je prišel, da je Lovro jedva utegnil pritisniti puško na lice, ter zaklicati svoj »Altbrda!« Toda zdaj se ni pošast več obrnila nazaj, le še bliže je prikobacala, da je čul Lovro njen hropeči dih komaj par korakov od sebe.

»Bilo kar bilo«, si misli Lovro. »Saj sem preje, tudi že dvakrat klical«, ter pritisne na petelina. Puška se sproži, njen tanki pok ostro prereže nočno tišino. Za hipec se zasveti pred njim strel in nekaj težkega, okornega se zavalj na tla. Parkrat se še premeče, ter bije z nogam ob tla, potem pa je bilo vse tiho.

»Koga vruga sem pa zdaj ustrelil«, si misli Lovro. Zdaj še-le, ko je bil njegov napadalec neškodljiv, ga je spreletel neprijeten čut; pa ne, da bi kedo rekel, da ga je bilo strah. Toda on tukaj sam v temni noči vpričo neznanega mrtveca, a od nikoder nikoga ni kaj so res vsi pozaspali v stražnici, da niso čuli strela. Zakaj jih ni ven! — Hrozno dolge so se vi-dele Lovru minute, dokler niso prišli iz stražnice šarže in na-domestne straže.

Lovro se je postavil »aptah«. »Melde gehorsam, nekoga sem ustrelil!« »Koga si ustrelil?« ga je nahrulil podčastnik. »Ne vem koga, nisem videl. Že ves čas se plazi tod okoli!« »Ali si se oglasil trikrat, predno si ustrelil?« »Sem, trikrat sem kričal, pa se mi ni odzval«. »Pa kje je?« »Tukaj čisto blizo mora biti. Zavalil se je na tla, pa še zacvilil ni«.

Prinesli so luči, ter izkali zagonetnega napadalca. Podčastniku je bilo samemu vroče, kajti i on je bil čul nekaj zvo-niti o strahu, ki hođi ponoči tu okoli.

Mrka luč svetilnice je razsvetlila za silo nesli krog pred seboj. Korak za korakom so šli počasi naprej. Glej, tu leži temno, kosmato truplo. Srca so bila slehernemu gori do »hols-štrafelna«, ko so se bližali neznanu pošasti. Toda luč svetilke posveti — posveti naravnost v obraz ubogemu sivemu osličku, ki je, prav v čelo zadet mrtev tu ležal. Bil je menda spuščен ponoči ven na pašo, ter ni znal pravil, kojih se treba držati pred stražo.

Lovro se je popraskal za ušecom. Tako je zgledalo torej njegovo junaštvo! Nedolžnega oslička je ustrelil v svoji goreči hrabrosti; pa je menil, da ima samega Lucifera pred seboj.

Imeli so pa zdaj še konferenco kar na mestu opričo ustreljenega osla. Kaj bi zdaj ž njim? Ako pride stvar na raport bo velikih sitnosti. Kmet ho zvedel, ter bo zahteval odškodnine. In vsa civilna pakaža se jim povrh še smeje.

Ne, to se ne sme zgoditi. Noč je temna in molčeča. Ona jih ne izda. Treba le še pospraviti korpus delikti. Za to ni bilo treba veliko premisleka. Osem krepkih rok je zagrabilo sivčka za noge, ter ga zavleklo do morske obali. Reklo je samo »štrbunk«, valovi se nekoliko zapljuskni in večno morje je pogoltnilo Lovrov junaški čin na vekovečne čase.

Tiho se je vrnila patrolja v stražnico, kakor da se ni zgodilo nič. Lovro pa ni ustrelil na straži nikdar več.

PRITEPENEC.

„**K**aj vruga so mi zopet poslali iz glavarstva? Nekaj nemškega, nekaj laškega, zraven pa par vrst slovenskega. Zdaj pa naj človek razume!« Tako je modroval župan občine Blato. »Slovensko preberi, ali pa vse skupaj nazaj pošlji! Saj ti je učitelj zadnjič razlagal, da nisi dolžan odgovarjati na nemške, laške in druge dopise. Saj je res! Zaradi Lahov in Nemcev bi se morali župani učiti laškega in nemškega. Ta je lepa!« In sprevidel je župan, da ima žena prav. »Slovensko bom prebral, drugo bom pa nazaj poslal. — O pasja dlaka! Saj se mi je zdelo, da bo spet zaradi tistega Tržačana. Da bi ga pes! Nikdar ga nisem videl v svojem življenju, nikdo iz občine ga ne pozna, bogve, kje je bil rojen in kje se je potepal v svoji mladosti. Zdaj ga naj pa redimo in ga imamo pod svojo streho. — Pa glej, Liza, kaj je še zapisano: da se ni mogoče več pritožiti, temveč se ga mora kratkomalo sprejeti med občinske reveže. To je pa vrhunec! Leto dni smo se ga branili in otepavali, zdaj nam pa vendar sedi na vratu. Ljudje me bodo ujedli, ko bodo zvedeli, da se ga nisem otesel. Potem pa z bogom, ož županska čast. Zaradi pritepenca! Če se mu bo povsod — pod mojo streho se mu ne bo godilo dobro!« — Priki-mala je žena Liza, zakaj ugajal ji je mož, kadar je bil v sveti jezi — nad kom drugim.

Dan se je nagibal. Iz dimnikov ponižne vasice se je kadilo. Polagoma so se vračali vaščani iz polja in gozdov proti domu. Ko se bile družine polnoštevilne, je bilo tudi javkanje, zabavljanje, ogorčenje na višku. V vsaki hiši bi bil lahko slišal: »V cape so oblečeni naši otroci; napol nagi so; kruha nas prosijo, ki ga nimamo; mesa ne okusimo od Božiča do Velike noči; raz naših čel lije znoj za nas in za naše otroke — od zdaj naprej za pritepenca. Kjer je bil, tam naj bi bil ostal! Kaj smo ga morda želeli? Kaj nam to mar, če je 65 let star in malo pohabljen. Mi bomo enkrat tudi stari in pohabljeni tudi morda. Kdo bo nas maral? Sami zase skrbimo, za druge naj kdor hoče!« — — — V vsaki hiši iste besede, trde, zakrknjene.

Deset dni je še manjkalo do Velike noči, ko je drdral poštni voz po cesti proti vasi. Pred županovo hišo se je ostavil in iz njega izstopil redar in pomagal pohabljenцу iz voza. Dobro je videl župan, kdo je iztopil, ven le ni hotel iti — pritepenca naproti. Redar je hitro izpolnil svojo dolžnost, oddal svojega varovanca županu in se odpeljal naprej.

Pohabljeni Marko pa je tiho in ponižno sedel v kotu županove hiše. Slutil je, kaj bo še vse prišlo — in hudo mu je bilo pri srcu. Oblastno, v »uradnem tonu« je nagovoril župan Marka: »Kaj te je bilo treba v našo občino? Takih nepridipravov ne po-

trebujemo. V nadlego si meni in celi občini. Davkav veliko, doklad še več! Za nameček pa še pritepence k skledi. Povej mi, Marko, kedaj v svojem življenju si še bil tu v naši občini? — Vidiš! Še nikdar! Zakaj nas torej hodiš nadlegovat, tujec — tujce?»

Sklonjen in ves krotak je odgovoril Marko: »Milosti in usmiljenja vas prosim. Star sem, pohabljen, za nobeno delo. Vzemite me iz usmiljenja pod streho, reveža. Ker ne morem delati in vam pomagati, bom molil za vas in za vaše otroke. Bog v nebesih vam povrne dobro delo. On je pravičen, ne bo vam pozabil všteti dobrega dela, ki ste ga storili meni, pohabljenju, starcu.«

»E, Marko, ne uči nas krščanskega nauka! To dela vsako nedeljo župnik. In malo več ga skoro gotovo znamo, kakor ti. Delamo sami zase, molimo sami zase. Kaj še treba tvoje molitve? Zase bi bil molil, da bi te bil bog rešil nadlog tega sveta; tebe in nas. Razumeš? — Pa si raje lenaril v svoji mladosti, kakor je lenaril tvoj oče, — tako namreč pripovedujejo naši očetje — ko je hlapčeval v naši občini. Jabolko ne pade daleč od jablane. Oče lenuh, lenuh sin!«

»Imejte usmiljenje! Ni bil lenuh, moj oče; delavec je bil. Ko ni več mogel delati, sem ga redil jaz mesto vas; kajti pristojen je bil v vašo občino. Jaz sem ga redil in oblačil, jaz sem ga pokopal, lepo, kakor se spodobi, namesto vas. Poglejte me, premislite, in zasmilil se vam bom. Ne zahtevam, le prosim vas; sprejmite me med se, in dobro se vam bo godilo na zemlji in v nebesih.«

»Lepo govoriš, Marko! Le pojdi na križpotja, skličiči in zberi vse berače cele dežele in pripelji jih k nam v občino, da nas osrečijo na zemlji in v nebesih. Bedak! Sivi postajajo tvoji lasje in tvoja pamet tudi.«

Globoko je bil sklonjen Marko. In njegovo srce je molilo: »Odpusti jim ti, v solnčnih višavah in pokličiči me k sebi iz doline, polne krivic in nadlog, v svoje čisto, brezmejno kraljestvo!« —

Devet številčk je že oblazil Marko in mnogo pretrpel. Prišel je deseti dan, velika sobota. Zašlo je solnce za gore, da bo prineslo kakor v solzah lesketajoči naravi in ljudem novo svetlobo, vstajenje, rešenje....

Pred Hišo je sedel Marko takrat, njegovo srce je premišljevalo o vstajenju, rešenju. Prinesli so mu v skledi ostanke, po katerih so otroci še ravnokar brazdali s svojimi mehкими, od prežuljke rdečimi prestki. Ni se hudoval Marko. Saj bo jutri zgodaj vstajenje, rešenje! Za prenočišče so mu odkazali prostor v kozolcu, od koder je lahko štel zvezde ponoči. »Gorko je dovolj, lahko bož že spal zunaj!« Ni jim ugovarjal Marko, saj bodo njemu prvemu solčni žarki oznanili vstajenje in prinesli rešenje... Ko so potihnilli ljudje in narava, ko so zamigljale zvezde in veter potegnil čez gozdove in vas, tedaj je Marko še

bdel in se spominjal davno preteklih časov. Mehko in dobro mu je bilo pri srcu. In pologoma so ga zasnivale zvezde in veter...

Oglasili so se farni zvonovi na hribčku, plavali širom po dolini, oznanjaje ljudem vstajenje. Predramili so veličastni glasovi sanje Markove. Toda težko je dihal Marko; pojemala mu je sapa. Hotel je vstati, pa ni mogel. Spomnil se je Kristusa, ki je ravnokar vstal iz groba. In zaprosilo je njegovo srce: »Kristus, zveličar, prinesi še meni vstajenje, rešenje!«...

Vaščani so se jezili in kleli, kajti tudi to jim ni bilo prav, da je Marko izdihnil.

»Kaj mu je bilo treba umreti, ko bi bil lahko danes pirhe, pomaranče in kolač jedel!« Pa so vsi dobro vedeli, da po toči ne pomaga zvonjenje. Pa kaj zato! Marka so se pa le — iznebili!

VERA KESSLERJEVA:

BELA CESTA.

Solnce je razlivalo zlato po bujno zelenih valovih mehke trave in širokih vrhovih cvetočih češenj. Izmed drevja se je svetlikala zdajpazdaj pisana obleka vaških otrok. Raz čvrstih lic je sevala vsa mladega življenja in neizrabljenih sil kipeča duša. Nebrzdano veselje je dvigalo mlade prsi, in v srcu so se porajale vse one drzne misli, ki tako krasno značijo tisto še nerazvito moč, ki leži nedotaknjena in čaka časa da pride mimo neizogibno trpljenje in jo izčrpa vso do dna.

Iz zgolj prešernosti, pijani veselja in komaj jim razumljive lepote, so se domislili otroci, da bi natrgali češnjevih vej, velik, bel kup in bi z njim karkoli, niti vedeli niso kaj, le čutili so, da je njih vonj prijeten, in da so cvetovi kakor sneg, jedva odahnjen z rdečico, in kako so bogati ti težki, cvetja zareči loki v modrino segajočih vej.

Andrej je bil najhitrejši, slokega stasa in že je izginil v gostem vrhu in začel lomiti. Ostali so rajali okrog drevesa, cvetovi so se usipavali na tla. Zdajci se je začul surov moški glas, in izza ograje je stopal hitrega koraka čokat človek, ki je z besnim obrazom in prekipevajočo ploho besed drevil proti otrokom. Namah so se razkadili na vse strani kakor veter, in Andrej je bil pravkar zlezl z drevesa, ko mu je težka pest udarila med pleča; izvilo se mu je glas, ki je izrazil vso trpkost bolečine, in v naslednjem hipu se mu je omamil um, ko se je

zvrnil v hladno travo. Pravkar je zatemnel zadnji odsev ob robu oblaka, ko se je bila odločila usoda Andrejeva. In sledili so tisti dnevi, ki vzbuja grozo v Andrejevem srcu, ko je ležal dan za dnem v mračni sobi z zlomjenim hrbtom in je kričal od bolesti. Bledela so mu lica, prihajal je čimdalje bolj mračen. Prijazen gospod jim je svetoval, da ga pelje oče k zdravniku v mesto, ki so ga dolgo mučili, poizkusili to in ono, vse brezuspešno, ki so ga slednjič oblekli v neko čudno stvar, da ga je težila in se je čutil ukljenjenega, da si je upal komaj dihati. In zopet je ležal na svoji postelji v vroči sobi in je bil tako poln težkih misli, da ni jedel in ne slišal drugih in ni izpregovoril niti z rodno mamico, ki mu je bila tako mila, da se je skoraj sramoval svoje rahle ljubezni do nje.

In vse dolge popoldneve, ko se je odpravil vsak na svoje delo, je ostajal Andrej sam. Poleti je bilo, in v sobi težka sopena. Potnega obraza in vročičnih lic je strmel Andrej v strop. Tišino je motilo le brenčanje muh, ki so se zaletavale ob zidove, in rožljanje rožnega venca, čigar jagode je prebirala babica v koščenih rokah. Andrej je zavidal tovariše, kiso ždeli leno v gozdni senci ali se palili na solncu ob jarku, stegajoči ude in prepuščaj oči se malo dane utrudljivemu brezdelju. Ko pa je zasvetil večer, so se čuli ob plotu zvonki glasovi, smeh, vpitje in znana imena. Nekdo je potrkal na okno, ko se je spomnil zapuščenega Andreja, pa brez pozdrava odhitel, zakaj mudi se mu v log, v temni log, poln bajnih, skrivnostnih lepot.

»Da bi šel z njim,« je neslišno dihnil Andrej, a še v misli je zastalo poželjenje, ko ga je potrla kruta zavest zlomljene moči, podobna obupu ptice, ko prvikrat z grozo začuti, da ji je prestreljena perot....

In za temi dnevi, zavitimi v sivo meglo in prepojenimi z bolesto spoznanja, ki ga ume komaj odrasel človek, je končno ostal, ves utrnjen, 10 let starejši. Ko se je ugledal v motnem ogledalcu, se je užalostil do solz.

Pod nežno kožo na sencih so se modrikale drobne žile, čelo se je visoko bočilo nad širokimi očmi, in roke so bile tako fine, vse slonokoščene z ozkimi prsti. A noge so mu slabele, ramena so prihajala višja... Ah, Andrej ni več tekel s tovariši za stavo, zakaj vedel je, da zadnji doseže cilj, tudi plezal ni več in ne vriskal. Ostal je skoraj sam. Glejte, doraslemu človeku je treba moči, mnogo moči, da ostane sam in pomislite, ubogi Andrej je bil otrok... Človek, s katerokoli telesno napako ima skoraj brez izjeme finejšo čustvovanje nego drugi ljudje. Tako se je tudi Andreju izpopolnil ves organizem čutil, da ga je bolel vsak pogled, ki se je z radovednim usmiljenjem ustavil na njem ali začel nemo izpraševati... Razdvojeno mu je bilo srce, ki se je s njem bil boj, boj med mlado, čvrsto dušo

in bolnim pohabljenim telesom, ki se ga je sramoval in ga sovražil odkar se je bil s strahom ugledal.

Hišica, v kateri je domoval Andrej, je samevala zunaj mesta ob cesti, ki jo je on strastno ljubil. Ta cesta je bila bela in ravna kakor napeta nit, končavala se je nekje med sinjimi brdi kot žareča točka. Zdela se je Andreju v svoji brezmejnosti tako obetajoča, tako polna lepote in neznanih čarov, da ga je slednjič navdala strast, če jo je premeril s pogledom, vso tako nedogledno, tako vabljivo...

In ker je bila nerazdružljivo zvezana z vsemi njegovimi dosedanjimi doživljaji, in ker se ji ni videlo konca, ni Andrej nikdar zdvojil, da bi ona, ki je zanj krasna v svoji brezcilnosti, ne vodila v vse bajne dežele, v vse kraje polne neznanih bogastev...

Ko je posedal ob dolgih popoldnevih pri oknu, je govoril Andrej v svojem srcu, da pojde odtod, po beli, ravni cesti, da pojde prav do konca, na tuje, kakor je šel sosedov Vid, o katerem pravijo, da si je prislužil mnogo denarja, tam v Ameriki, da je sedaj gospod, da se pripelje v svetli kočiji domov, v kočiji z iskrimi vranci... oj! Prišel bo, da vzame s seboj staro mamo in potem se vrne v mesto, v mesto, ki je veliko, da se človek izgubi v njem, in je šumeče in je pisano, še mnogo sijajnejše kot ono, v katerem je bil nekdaž na semnju. O, da. Tam so cerkve z zvoniki do neba, in palače z zlatimi vrati in visoka okna, v katera bi gledal ves dan. To je tam v Ameriki... Amerika... lepa dežela... jaz pojdem tudi tja! Prav kmalu pojdem! Morda že jutri...

Tako je sanjal Andrej, ko se je oziral v nedogledno iz ginjajočo vesto.

Andrej je že hodil v šolo. Imel je učiteljico, ki je nosila še kratka krilca in se je časih smejala v šoli tako razposajeno in prisrčno kakor otrok. In ker je bila Andreju prijazna, ne da bi bil opazil tudi sled usmiljenja na njenem licu, jo je imel deček resnično rad. Vsak dan je prinašal majhen šopek cvetic, ki si ga je zateknila za pas. Čimloli pa je dozoreval v srcu sklep, da pojde odtod, temveč je mislil Andrej na učiteljico, ki je edina umela njegovo bol in je slutila njegovo neutešeno hrepenenje.

Izdal Andrej svoje skrivnosti ni nikomur, zakaj vedel je, da bi tega ne mogel razjasniti tujim ljudem, še manj pa domačim.

V šolo je prihajal nepazljiv, zasanjan, da ni čul, e je učiteljica poklicala njegovo ime. Ko so ga tovariši opozorili, je

dosledno lahno zardel, in ker je bila njegova koža prozorna, se je videlo, kako se je pod njo razlivala kri prav do trepalnic.

»Andrej, kam pa misliš...?«

Pogostoma je iz ostajal iz šole, ker ga je bolel hrbet in je vedno pokašljeval. Njegova mamica je bila prepričana, da se ga loteva jetika, in odslej je vsak dan opletala med svojo molitev gorečo prošnjo, da bi Bog odrešil ubogega Andreja.

Nekega dne je bil silno potrtn, ker ni imel denarja, da bi bil kupil rož, in vendar je god učiteljičin in to stoji gotovo, da bo njegovo šopek največji, najlepši.

Do predmestja, kjer je stala šola, je bilo malodane celo uro hoda. Ustavil se je upehan pred hišico z vrtom, kakor jih je mnogo tam, kjer se izgublajo kamenite ulice in se začenja prostrano polje. In glej! Za ograjo so cvele rdeče rože, žametne, rdeče rože, in dal bi bil zanje cekin, da ga ima. Dolgo je poželjivo strmel vanje, naposled je neodločnega koraka stopil v vežo.

»I kaj bi pa ti?« ga je vprašala suhljata ženska dobrodušnega izraza. »Rože bi kupil .. god, veste pa ... jaz ...« je jecljal fant in naposled ves osramočen umolknil. Starka mu je zvedljivo zrla naravnost v obraz, naposled se je urno okrenila in značilno zamahnila z roko, da ji je Andrej sledil na vrt, ki so v njem bujno poganjale koprive, je rasla zelenjad, in so cvele plemenite rože. Rože so bile ožgane od suše, a tega Andrej ni opazil, le čutil se je srečnega kakor kralj, ko mu jih je izročila starka. Od radosti je zardel, žena pa mu je polagoma vzela knjige iz rok, češ, da jih vrne popoldan, ko ji prinese desetico za šopek. Andreju je žarel obraz od zgolj veselja; za trenotek se mu je omračilo čelo, ko se je spomnil, da pojde v šolo brez knjig, pa kaj knjige so tako puste in ga le dolgočasijo ... Otresel se je vseh nadležnih misli in srce mu je prekipevalo od radosti, zakaj vedel je, da je njegov šopek najbogatejši, in da ni na svetu bolj rdečih, bolj žarečih rož. Ko je Andrej stopil v šolsko sobo, so vsi navzoči otroci zagnali smeh, tako čudno so pristojale bolnemu tovarišu kipeče vrtnice. A bilo je vmes tudi mnogo zavisti, zakaj že davno so vsi instinktivno spoznali, da je Andrej v svojem srcu deležen večjega bogatstva nego oni sami. Orosile so se mu oči, potisnil je predmet zasmehovanja globoko pod klop in ga ni več izpustil. Krčevito ga je stiskal tudi tedaj, ko so bili otroci že vsi znosili svoje darove na mizo.

»Knjige na klop!« je velela učiteljica. Andrej se je zdrznil in se plašno oziral. Učiteljica je bila ujela njegov pogled in je razumela: »Andrej, čuj, ti me nimaš nič več rad ... še danes ...« Dečku so visele solze na vejicah. Da bi ga potolažila, je stopila k njemu in privlekla slednjič roko z vrtnicami izpod

klopi. Zasmilil se ji je v dno srca, lahko ga je potrepala po rami in se ni več ozrla nanj.

Ko je prišel domov brez knjig, je bil Andrej tepen, zlasti, ker ni zinil kje so ostale. Drugega dne pa ni bilo Andreja v šolo in tudi naslednje dni ne več.

Kakor hipna misel je šinilo Andreju v glavo, da je prišel pravi čas, da se odpravi odtod, od teh ljudi, iz tega kraja. Kakor mrzliččen sen mu je šumelo po glavi: v Ameriko. Kam drugam naj bi vodila ta brezkončna, ravna cesta?

Vse dopoldne ni govoril, tudi ni sedel k kosilu, smuknil je v kuhinjo in si napolnil žepe, da bo jedel na poti, če bi ga mučil glad.

A ni se zmisli, da bi se poslovil od mamice in od rodne hiše, pač pa je pozdravljal cesto, ko je stopal s svojimi slabotnimi nogami po njej, in se je začelo izpolnjevati tisto hrepenenje, ki je s svojo silo zamorilo vsa druga čuvstva v srcu, in ni Andrej slutil, kako bo ukanjem njegov optimizem. Pozdravljal je cesto, ko je tekla pod njim vsa bela in vabljliva, ni pa videl v daljavi temnih pošasti, ni čutil trpljenja, ki je prežalo ob tej poti in čakalo, da pride mimo po blesteči cesti, da ga zgrabi kakor stroj in ga zdrobi z železnimi rokami...

FRANJO NEUBAUER:

MOJ PONOS.

»Svoboda« geslo vaše je
in klic je vaš: »ljubávl«
In vendar kruto vrgli vi
ponos ste moj z višav.

Svoboden mu je bil polet,
močan, pogumen, smel,
do solnca se kraljevega
mogočno je popel.

In ni poznal oholosti,
bil ves je plemenit
in blag in topel in odkrit
kot solnca jasni svit.

A vi ste mu zavidali
polet svoboden, smell
Tako ponosni ptici je
zaviden lovčev strel.

Tako je padel moj ponos
od vaših strel zadet,
in onemogel stiska pest
in kolne trdi svet.

O VOLJI IN TRMI.

Na svetu srečavamo ljudi, o katerih ne vemo prav, kam bi jih deli. Neka uganka navidezno obdaja njih in njihovo usodo. A če natančneje pregledamo vse, tedaj spoznamo, da ni vse skupaj nič družega kakor pomanjkanje volje.

Reveži so taki ljudje. Življenje jih premetava, kakor otrok žoge, njih pota se vijejo kdovekam, povsod naletavajo na nepremagljive zapreke in njih slabost dela iz njih igrače.

Človek brez volje spoznava — zdaj, da bi bilo dobro ukreniti to, zdaj, da bi bilo treba storiti ono. Prepričan je, da je tako in nič drugače; nima pa moči, da bi izvršil, kar bi moral. Zlasti si ne more pomagati, če ga usoda postavi pred važnejše sklepa, ravno do njega pa ne vprašanje. Pogostoma bi bilo v takem slučaju treba le odločnejega pride, ker je volja preslaba. Tako včasih zaide v nesrečo, v pogin, katerega bi se krepkejši človek rešil brez težav.

Pa tudi v malih, navidezno neznatnih rečeh se ne sme podcenjevati vrednost volje. Koliko je naprimer ljudi, ki vedo, da gotove jedi ali pijače škodujejo njih zdravju; a prav taki užitki so jim večne izkušnje, katerih ne morejo premagati. Ta slabost jim nakopava raznovrstne težave, pripravlja mnogo bridkih ur, jih dela nazadovoljne same s seboj in z vsem svetom in jim strupi življenje, dočim bi bili lahko zdravi, morda celo srečni, če bi jim le ne pešala volja, kadar je je nabolj treba.

Volja je lastnost ki se sicer ne da umetno ustvariti, kjer je sploh ni, ki se pa, če je le vsaj majhna, lahko vzgoji in poveča. Če je že zapravljena, je seveda prepozno. Ako je slabost v dolgih letih popolnoma podjarmila človeka, ne pomaga navadno nobeno zdravilo. Zato se mora negovati in vzgajati volja že v otroku tako kakor vsaka dobra lastnost, ki lahko zamrje brez nege. Ali paziti je treba, da se ne napravi usodepolna pomota, da se ne zamenja z močno voljo — trma. Zakaj človek z najslabšo voljo ima lahko največjo trmo. Treba je torej dobro razlikovati in ker je zamenjavanje včasih kaj lahko, se je treba tudi tega razlikovanja učiti.

Predvsem si moramo biti na jasnem, kako nam je ravnati vpricho otroških želja. Če si otrok želi nekaj sebi koristnega, kar mu lahko izpolnimo — n. pr. da je že opravil vse naloge in bi se rad izprehajal na prostem — tedaj bi napačno ravnali, če bi iz same komodnosti brez tehnik vzrokov odbijali otroško prošnjo. Otroku ima jako fin čut za to in bo še hvaležnejši in veselejši, če premagamo njemu na ljubo svojo komodnost, ako mu je v korist. Vsa stvar se pa izpremeni, če si otrok želi nečesa, kar ni zanj ali kar je le težko mogoče.

Tedaj nas ne sme nobena otroška trmoglavost premotiti, da ostanemo dosledno pri svojem »ne!« Sicer pa — če se z otroci pametno govori, uvidevajo tudi oni marsikaj. Že iz omenjenega se razvidi, da želja in trmoglavost še ni »volja«.

Ali kako negovati voljo, ne da bi se dajala trmoglavosti potuha? — Dasi je dostikrat zelo potrebno zapovedovati, vendar večno in neprestano komandiranje ne vpliva dobro. Da se volja okrepi in da se otrok z veseljem loti kakšnega dela, je treba, da zbudimo v njem to veselje do dela. Svetujmo mu, naj poskusi napraviti to in ono, zbudimo v njem radovednost, govorimo mu o tem, kakšno zadovoljstvo navdaja človeka, če se mu kaj posreči in da bi bilo lepo, če bi si sam stavil ravno kakšno težjo ali kakšno novo nalogo in se potrudil, da jo izvrši v svoje zadovoljstvo, bodisi to na polju šolskih predmetov, domačih poslov, ročnih ali telesnih vaj. Da telovadba in športne vaje (drsanje, plavanje i. t. d.) krepčajo voljo in pogum, ker zahtevajo eno kakor drugo, je danes obče znana in vpoštevana resnica. Ker krepčajo telesne vaje, če se izvajajo pametno in brez pretiravanja, obenem tudi zdravje, imamo v njih neprecenljivo vzgojevalno sredstvo. Nikdar ne smemo pozabiti na najvišje vzgojevalno načelo: »Zdrava duša v zdravem telesu!« Naravno je: Trdni živci, zdravo telo, bodo tudi za razvoj močne volje boljša podlaga, nego bolešno telo z oslabeledimi živci, ki potrebujejo za vsak čin volje povišan napor. Več opreznosti in dosledne vaje je torej treba pri bolehnih otrocih. Če se tu opusti skrbni trud za oživiljenje in utrditev volje, ostanejo taki otroci svoje žive dni brez vsake notranje opore, igračka v rokah slučaja, usode in lastnih strasti. Celó pri odraslih obolelih ljudeh, ki so nekdanj bili močne volje, opažamo lahko, če ne pazijo posebno oprezno na svojo voljo, če je ne oživljajo sistematično s tem, da ji stavljajo vedno nove naloge, da peša bolj in bolj, dokler ne izgine popolnoma, in nazadnje imamo pred seboj obžalovanjavrednega nevrastenika, ki ga vse jezi, ki bi najrajši »sam sebe snedel« in ki zna pač biti grozovito trmast, a ne najde več toliko volje v sebi, da bi si cnostavno predruščil svoj neznosni položaj s tem, da bi sam postal drugačen.

Velik sovražnik volje je strah pred težavami. Treba je torej učiti otroka, da se odvadi tega strahu in ga pogleda vsaki težavi, naj bo kakršna koli, naravnost v oči. Če ga primerno navajamo, bo spoznal, da je marsikatera težava le navidezna; druge se mu bodo pokazale manjše nego je mislil, in če se navadi premagovati te, se nazadnje tudi velikih ne bo ustrašil. Ob težavah bo šele rasla njegova volja in vsaka zmaga jo bo bolj utrdila. Ta vzgoja pa mora biti vedno taka, da ne vzame otroku samostalnosti. Bitje, ki ga neprenehoma vodimo za roko, mora svoja voljo izgubiti v tuji in kadar pride na razkrižje, si ne bo

znalo pomagati samo. Pa tudi to še: Čim preje se bo otrok navadil, da nosi odgovornost za svoja dejanja sam, tem lepše in krepkejše se bo razvil njegov značaj.

Dandanašnji, ob tem trdem boju za obstanek, je veliko več v našem življenju od moči naše lastne volje odvisno, kakor se nam v prvem hipu površnega mišljenja dozdeva. Veda nas uči, da naša volja sicer ni »svobodna«, da si jo pa do gotove meje lahko osvobodimo! Ker igra volja tako zelo važno ulogo v človeškem življenju, zato mora vsa vzgoja — tako lastno, kakor tudi vzgoja otrok — biti naperjena na osvoboditev in utrditev človeka volje. Pri tem pa se varujmo tiste nesrečne trme, ki povzročuje nam in drugim le velikansko škodo.

Ker smo že pri trmi, bi le mimogrede omenila, da zamenjava tmoglavost mnogo ljudi tudi z »značajnostjo«. O tem pa spregovorim drugokrat. Za danes bi le še enkrat poudarila:

Stariši, ki so se držali gesla »Zdrava duša v zdravem telesu!«, dali so svojim otrokom največje bogatstvo, ki si ga moremo predstavljati, kajti nepremagljiv je, kdor združuje to dvoje v sebi.

JOSIP BOHINJEC:

NA ŠIRNEM POLJU.

Tam zunaj vasi leži tiho polje. Klasje se klanja in ziblje in trava šumi, vmes pa pelje ozka steza. Čez potok gre, med grmovjem se vije in se izgubi v širni gozd. Po polju pa so raztresene žanjice, v belo napravljene in rudeče v lica. Vesela je njih beseda, bahato razkošen njih smeh.

Sredi tega polja stoji znamenje štirioglato. Svetemu Jakobu apostelju je posvečeno, potronu fare. V dolgih in resnih procesijah zahaja tja ljudstvo, da se priporoči njemu in nebeškemu očetu, naj varujeta njih polja huđega vremena. — Pa prav vsako leto se jim zdi, da so prošnje uslišane. Težki oblako gredo in prizaneso njih polju.

To polje je objelo Filipa, ko je prihajal kadar je žito zorelo in bil travnik poln veselih koscev. Pozdravil je raz hrib vas pred seboj, pozdravil polje in potok ob njem, iz duše mu je kipel vroč pozdrav domačim goram in srce se je radovalo

dni, katere bo med njimi preživel. Ob potoku bo hodil prostejši ko ptič nad njim, misli mu bodo lahke in srce veselo do razposajenosti. In stopil bo na njivo, potrepal dekcle po rami in se pošalil: »Brhka si in lepa, zaljša kakor so rože na tvojem oknu.« Dekle mu bo pa reklo, da je poreden in zelo razposajen. Po licu jo bo pogladil, pa bo postalo rudeče dekcle in sram jo bo. Ozrla se bo okoli, če je ne vidi mati in sosedove, Filip se bo pa smejal njenemu strahu in sramežljivosti. Lepa je in zala in ni se ji treba sramovati, ker je vredna, da kralji hodijo za njo in jo ljubijo. A dekcle ga bo zavrnilo: »No, le še kaj povej, ko znaš tako lepo, da mojstersko norčevanje.« — Celo odpoledne bo hodil in kam še pojde in da še nikjer ni videl lepšega dekleta. In smejala se hobeta oba, ker pač oba dobro vesta, da so samo besede zdrave mladosti, ki niso premišljene, govorne samo v smeh in zabavo. Pod noč se bo na vasi zvon oglasil in širnemu polju naznanjal, da se noč bliža. In Fantje kosci bodo zavriškali, dekleta bodo poklicali in vsi se bodo vračali domov. Filip pri njej na njivi sedel in ji pravil neverjetne zgodbe, kje je bo spremljal dekleta in mu celo pot lepo govoril, pred hišo mu voščil lahko noč in šel. Drugi dan bo zopet na širnem polju, govoril bo drugemu dekletu in se šalil z njim, dan za dnem ..

Minul je teden, prešla sta dva. Oba brezskrbna in skrajno zadovoljna. Sijalo je solnce po dnevi in delalo kratek čas vsem, ki ga ljubijo, vabila je luna in zvezde cele noči. Vabila je luna in klicale so zvezde v krasno noč. Kolikokrat je Filip sledil temu vabilu in pil sredi polja tihoto in miloto noči! Zahotelo se mu je noč prebiti na prostem: zašel je v gozd ob robu polja, se vlegel na mah in pil božanstveni dih tihe narave. Od polja sem mu je šumel potok na uho, daleč doli pa se je slišalo hitro nestrpno drdranje vlaka, ki je hitel skozi noč in peljal mnogo, premnogo ljudij v tuje kraje.

Pa si je zaželel razgleda raz hrib, ko se je vlegla noč čez polja, mesta in vasi in šel je na hrib in zrl tja doli, kjer se Sava vije, vsa čista in lepa. Videl je njen srebrnobeli pas v luninem sijaju, celo šušljanje in šumenje in bučenje je hotel slišati. Širno veselje mu je seglo prav do dna srca pa se je sklonil in pobral kamen ter ga vrgel. V Savo ga je hotel vreči, da li plušknili sredi tišine in bi ptica na bregu prestrašena zletela iz spanja. Da je Sava voda daleč in da so vmes potoki, travniki in polja, ni pomislil: tako veliko je bilo veselje v njegovem srcu in brezmejna zadovoljnost se je do blaznosti oprijela njegove duše. Gledal je doli, kjer so mesta in vasi, poznal jih je po sijaju in trepetanju lučij, po konturah gora, ki jih obdajajo, jih je razločil. Obstalo mu je oko nad mestom, ki kakor gnezdo orla na skali stoji in vztrepotalo je srce, kri je bušknila po žilah in začutil je v globinah duše hrepenenje vzdigniti se in kakor ptica lahko in tiho spljuti pred okno one, ki jo ljubi bolj kakor svetopisemski oči svojega izgubljenega

sina. Ljubil jo je veliko in bolno; ne radi očij, tudi radi ustnic ne in lepih las. Ljubezen pač ne ve vzroka.

Luna se je umaknila solncu in megle so se razmaknile. Raz gora se je razlilo solnce in vsa dežela ga je bila polna od vzhoda do zahoda. Do najvišjih gora je seglo to solnce in prav vsaka dolinica je vztrepetala k življenju pod njegovimi dihi.

V tem jutru je stal Filip sredi polja in srkal žejen in vesel mladi dih svežega dne. Razgalil je prsa, da je lahna sapica šla preko njih; v globokem spoštovanju do mladega življenja narave je hodil po polju. V očeh in licu mu je igralo veselje in lahka pesem se je izlivala iz prepolne duše.

»Danes bo prišel in pred očmi narave mu povem, zakaj mi je najlubši, nad vse dragi. Premislil je urno: skozi polje bodeta šla. Oči bodo govorile in srce, ustnice bodo pa molčale in vedela bodeta, kaj srce čuti in česa je duša polna. Silen vihar naj pride in polja naj razravsa in strehe raztrga, vezi, ki njiju vežejo, ne bo pretrgal. Reke morejo prekipeti v svoji hitrosti in razjarjenosti in stopiti čez bregove in se razliti daleč, morje se more razjeziti in pluskniti v višave in po dolinah naj se razpusti: ostala bodeta skupaj v obsežni nesreči.

Na konci polja, kjer je brvica čez potok, se je prikazal. Visok in močan. Oči žive in zdrav obraz, hoja lahka, veliko bolj lahka in vesela pa duša in srce.

»Sredi svobodne in nehinavske narave bodi pozdravljen, dragi moj! Ko je solnce razlito in je polje živo, te sprejemam. Narava je dala najlepši, carski slavolok: obleka se je priprosto pa prekrasno, dala je dan, kakoršno bodi najino prijateljstvo; solnce naj ga greje in polje in travnik naj se ga veselila —«

»Prijateljstvo solнца in zemlje naj doseže —«

Šla sta tiha in nema preko polja. Oči so govorile in srce, ustnice pa so molčale in vedela sta, kaj srce čuti in česa je duša polna

Najviše je bilo solnce in dan, ko sta zapustila polje.

Zadosti je grelo solnce in poslovilo se je; noč je prišla. Mesec jo je krasil in zvezde.

Filip in Fedor sta bila na polju. Zahotelo se jima je noči, ko vse spi, le klasje šumi, gnano od lahkega vetra; ko včasih mrtvaška ptica zaskovika in hudo prestraši bolno ženico, ki je dosti živela in veliko trpela. Trpljenje jo je strlo, pa naj pride trpljenje in ji da življenje še dolgo: slastno bi zagrabila po njem...

Sredi polja sta obstala, zvezde so migljale in luna je sijala.

Govoril je Filip:

»V taki noči bi hotel umreti in pokopan bi želel biti sredi polja, da bi se klasje pripogibalo nad mojim grobom. Prah in pepel bi bil, iz njega bi kali gnale in kmet bi se čudil močni rasti žita. Ne prišlo bi mu na misel, da tu človek leži in da nje-ga prst gnoji žitu. Požel bi in hvalil Boga za blagoslov. Moja prst pa bi nastopila nepotrغانo presnovljanje, šla bi v tiso-čerih oblikah tisoč potov, morda, morda v družbi prsti člo-veka, ki danes bahato prevzeten zaničuje vse, ki se jim na besedi pozna, da niso naučeni lakaji...«

»Stare misli. Ne misli na posmrtno romanje, ko je življenje krasno in noč tako lepa. Prišlo bo posmrtno romanje samo-posebi, ne gredi si užitka krasne noči. Pogledj okoli sebe: ni šuma in ne ropota, vse počiva in si zbira moči za življenje, dolgo in srečno življenje. Kri imaš v žilah in duša je prepojena naravne in najvišje npravne zapovedi: dolgo in zdravo živeti, pusti težke misli — vrag s prahom in pepelom.«

»Zapojva in lepo naj bo življenje! Vrag s prahom in pe-pelom. Vendar prekrasna je noč, pokoja je potrebna zemlja in vse, kar živi. Greh bi bil motiti. Ne udajam se melanholič-nim mislim, ker zdrava je duša in srce in dobro poznam nrani zakon v sebi.«

»Poznal sem te dolgo že. Po ulicah sem te videl hoditi sklonjeno in žalostno. Izgovoril si besedo in že si pravil o ame-riških prerijah, kamor te žene srce. Tu da ti ne obstanka, vse te črti ni zalezuje. Posmehujejo se klobuku in nerodno pre-dolgim čevljem. Obleka jim je kmetska, jezik neroden in vsaka kretnja znak zagorskih krajev. Bolelo te je to in obup in težka žalost se je oprejela duše, da je sklonjeno hodila in se ni upala prosto se smejati. Razumel sem obup, ko sem te komaj po-znal —«

»Ne, ni bil obup. Moč sem čutil in pri svoji duši sem pri-segel strašno maščevanje nad vsemi, ki so mislili, da hodijo zlata pota visoko nad mano, pa so lazili daleč pod mojimi no-gami. Sveta jeza mi je takrat pretresala mozeg in želel sem si daljnih krajev, da bi si tam zbral moči in bi silen in strašen planil nad nje in jih zmečkal pod nogami. Iskal bi jih okoli kakor rjoveč lev in usmiljenja bi ne poznalo moje srce. Na javne trge bi se postavil in začudenim očem pridigoval o jed-nakosti, bratstvu. Zaprl bi me morda, ker bi rekli: meša se mu, blazni. Pa ne bi bil blazen, le duša bi bila prepolna in govorila bi v njih sramoto.

Okoli pa je našlo tebe, Fedor. Pozabil sem na prerije, dalj-nih dežela in duša se je vzpela in pokonci hodi. Kratka je cela zgodba: Skozi svet sem šel; mesta so me videla in tuje dežele. Visoko sem stanoval, veliko trpel in malo jedel. Nekoč, ko je bil zunaj lep dan in na ulicah življenje, sem omagal vi-

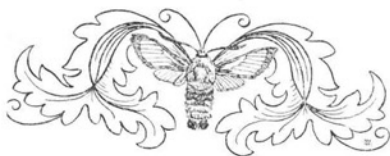
soko v svojem stanovanju. Slabost je stresla dušo in telo, soba se je zavrnela in onemogel sem na postelj. V težki bolesi in smrtnotruden se mi je zasanjalo, da hodim daleč; zemlja tuja, ljudje neprijazni in odurni. Šel sem skozi množice, krohot je zadonel na ušesa in tisoč oči je zijalo na me in s prsti so na me kazali. Prestrašil sem se te množice, popravil klobuk in ponosno zravnal in samozavestno šel skozi ulice. Dolgo sem begal, v ulice sem zašel, kjer je ubožstvo in boleznin in tudi ljudje teh ulic so zijali in se mi smejali. Zapustil sem bogate ulice in revne in šel ven, kjer je narava in ni ljudij. In takrat sem spoznal: umazana je bila obleka od vrha do tal, kakor bi padla v plen lačnih zverij in bi jo raztrgali. Noge so krvavele od ostrega kamenja, ker ni bilo čevljev na njih. Toraj, radi obleke so zijali na me in se mi smejali in ker čevljev nisem imel. Žalost je prešla v dušo in telo in težke so bile noge in roke, kakor bi se svinec pretakal po žilah. Sredi ceste sem obležal in v neizmerni žalosti sem želel smrt. Dolgo sem ležal in težko sopel. Pride pa človek po cesti, potreplje me po rami in vzdigne. Odprl sem oči in videl tvoj obraz. Prav nič se nisi smejal, le bogato si me oblekel in dal čevlje na noge, da niso krvavele po ostrem kamenju. Vrnil sem se v mesto in nihče se ni smejal —

»Videl sem človeka in nisem mogel drugače.«

»Tudi drugi imajo oči za gledanje in srce za čutenje, pa ne vidijo in ne čutijo. Pustimo ošabne in bahate v njih ošabnosti. Včeraj so časopisi pisali in žalovali o smrti sina vladarja prebivalcev Hindostana. O njegovi humanitarnosti in ljubezni do revežev so morali govoriti. Kaj ne, težko je pisati o železnici skozi oblake, ker je ni? No pa — kaj pa misliš o njegovem prahu in o posmrtnem romanju?«

»I no, v zlatih kočijah z osmimi vranici ga bodo vozili milijon let —«

Od gozda sem je završalo in nebo je prineslo nevihto.

KRISTINA:

ZDAJ TE KLIČE ...

Zdaj te kliče moja duša
ko poslavlja dan se za gorō,
ko ob poti zavasico tiho
šepotajo jelše med seboj skrivno.

Pridi, ljubček, da življenje zopet
časō strupa sladkega poda —
pijva, dragi, pijva iz življenja
pozabiva, kar je večno izgubljenega.

OTROŠKA RAZSTAVICA.

V sako leto v mesecu juniju je ljubka otroška razstava v šolskem poslopju.

Matere prinašajo svoja dražestna deteta k činu, ki je postal v vsem civilizovanem svetu kulturna potreba — k cepljenju osepnic.

Že pred določeno uro prihajajo matere praznično oblečene ter se zbirajo v odmenjeno sobo. Sodelujem tukaj kot zapisnikar. To je majhno delo. V zapisnik postavim samo pokončno črto poleg imena otroka, ki je prisoten. Dovolj imam torej časa, da si ogledujem to razstavo. V zabavo mi je, da motrim matere in deteta, njih mišljenje in čutenje.

Ta deteta! Kako srčkane so te božje stvarce! Vsaka mati si je prizadela, da je za ta dan čimbolje oblekla svojega ljubljence.

Tu ti gleda izpod bele čepice poln z zlatormenimi lasmi obrobljen obrazček z jamicami v rdečih licih. Usteca so kakor dva rubinčka, očesi modri kakor spominčica ob potoku.

Tam strmi v te veliko temno oko ter te kot neznanca zvedavo pogleduje.

Drugo dete pa radostno pocincuje in odskakuje v materinem naročju. Brez bojzani proži proti tebi debelo in zažeto rokco ter te krepko stisne za prst, ako mu podaš svojo roko.

Ta-le pa je plašen. Takoj nabere usteca in nakremži obraz na jok, bliskoma zasuče glavo ter se skrije na materina prsa, ako se mu kdo približa.

Tupatam naletiš na kakega bojevitega dečka, ki z malo ročico »šavsne«
proti svojemu tovarišu z najboljšim namenom, da bi z ostrimi nohti zapustil vidne znake po licih svojega domnevanega nasprotnika. Tako se lahko ločijo dečki od deklic že po svoji divji živahnosti, gibčnosti in siločutju, četudi jih odeva skoro enaka obleka. Vendar se človek tudi tukaj včasih vara. Nežne poteze ima na obrazčku, a vendar je deček, nasprotno ti kaže žensko dete nekako moško lice.

Tamkaj zapazimo otroka, ki se kar nič ne briga za svojo živo okolico. Popolnoma je samo v se zaverovano. Ležeč v materinem naročju ti vleče svoj »cucelj«
z vso slastjo. Prek lic mu seva lahna rdečica. Pred nedolгим časom je prestal nevarno bolezen in zdaj se mu vrača življenjska moč in videti je, kakor bi bil res le v se zamišljen. Človek pa čuti z materjo vso nje radost in srečo ob ozdravljenju nje ljubljence.

Živahno se svetijo tam bledosinje oči drobnega dečka, že nad dve leti starega. A tudi na tem obrazu je zaznati, kakor

bi bilo to dete izvzeto iz te vesele družbe. Glohunemo je. Vešče oko zapazi znak te nemile hibe že na glavi. Tam pri sencih in ušesih mu je glava plosko stisjena in bolj navzad v zatilnik zapotegnjena. In uboga mati pripoveduje svojim soobčankam polglasno: »Moj Bog, in gospod doktor pravi, da bo mutast!« Grenke solze se ji utrnejo v očeh. S trdo, žuljavo roko hitro potegne preko njih, da jih zbríše.

»Bog bo že dal, le zaupaj, pa na božjo pot se obljubi k Materi božji!« ji svetuje stara ženka.

»O, saj sem že bila!«

»A iti moraš še na daljšo božjo pot na sv. Višarje — še dalje, in videla boš, da bo pomagalo!«

»Morda se me Bog usmili.«

In medel žarek upanja zasiže ubogi materi. Za srečo svojega otroka bi prehodila daljnja in daljnja pota, šla bi tja do konca sveta...

Vmes se nahajajo otročički, na kojih obrazih in na materinem vedenju se takoj spozna, da le malo ljubeznivosti vživajo v svojem domačen okrožju. Obilnost dela in skrbi, pa tudi beda odvrčajo starše od gojitve svojih malčkov.

Tudi ona-le mati ima bomo bolešno dete na prsih. Ko mu razgali rokco, se vidijo tenke mišičke na njih. Ah, samo koža se ovija okoli drobnih koščic. Materi težko de, ko ženske s tihim pomilovanjem zro na to zhujšano telesce. Kaj bi dala za to, da bi bilo tudi nje dete tako debelo in čilo, kakršnih toliko vidi okoli sebe.

Tu pa ima neporočeno dekletu čvrstega dečka na rokah.

»Kaj pa je tebe treba bilo,
dete ljubo, dete lepo,
meni mladi deklici
neporočeni materi!«

Domislil se divne, neprekosne romance Preširnovce ter domnevam, da imam tip njegove »Nezakonske matere« pred seboj

Približajo se matere k doktorju z' raznimi prošnjami za zdravniške nasvete.

To dete ima izpuščaj po glavi, ono je že poldrugo leto staro, pa še nič ne hodi. Temu priteka nekaj iz učesa, onemu pa se rdeče oči.

»Prosim, gospod doktor, da bi pogledali mojemu dekletu v usta, če nima izpodraščene jezika?«

Gospod doktor ugodni nje želji.

»Ljubi Bog, izpodrašččen jezik! Kdo pa nima izpodrašččene-
nega jezika? Gorje bi bilo, če bi ga ne imelo posebno — žen-
ske!« odvrne šaljivi gospod doktor ter potolaži mater.

A pri tem dovtipu se ženske poženo v smeh. Ta pa je na-
lezljiv in smejele so se vse, dasi nekatere niso vedele čemu.

Zdaj sede mlada mati k doktorju, da nastavi osepnice nje-
nemu detetu. Vsa kri ji je šinila tja doli v srce in lice ji pobledi
kakor stena v strahu za svojega ljubčka.

Zdravnik to zapazi ter reče: »Ko bi vas sedaj piknil v lice,
pa gotovo ne dobim niti kapjlice krvi«.

Ženske se iznova zasmejo. Tudi prestrašeni materi se usta
nategnejo v rahel nasmeh, a vidno se ji tresejo mišice na licih
in rokah.

Otrok se zajoče in mati ga ljubeče potresa, da bi ga vte-
šila, seveda, v veliko nevoljo zdravnikovo.

Zopet pride druga mati na vrsto. Tudi njej trepečejo roke.
Nedrije si je že poprej odpela. Hitro pritisne glavico svojega
srčka k sebi ter mu ponudi prsa.

»Saj pravim, če ni otrok siten, je pa mati sitna!« oglasi se
gospod doktor.

Pri materah pa je zopet telovadba v smehu.

Nekatera mati sili z roko otroku pred obraz, da bi ne vi-
del, kaj se vrši ž njim.

In otroci sami se pri tem tudi različno vedejo.

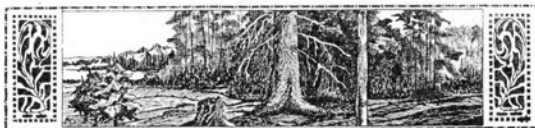
Nekoji so pogumni in neustrašeno gledajo doktorju v oči.
To dete se mu hoče s smehljanjem prikupiti, drugo se namrdne,
tretje pa se takoj spusti v jok.

In ta pa je tudi nalezljiv in kakor za stavo se začno jokati,
eni milo, drugi zopet jezno, vsak otrok po svojem temperamentu.
Tak koncert pa ne utihne kmalu...

Kulturni čin za eno leto je zopet končan.

Nekatera dražestna deteta pa so na tleh zapustila spominke
v obliki raznih luž in lužic. Gospod doktor vstane s svojega
sedeža, ozre se po svojih hlačah ter vsklikne: »Ali, ženske, po-
šteno ste me napravile mokrega!«

Ženske se obrnejo proti dobrodušnemu debelemu gospodu
doktorju in vdarijo v hlučen smeh. Na njih obrazih je čitati,
da mu prav iz srca privoščijo to nepriliko...

MOTENJE POSEŠTVA.

Maljevci — je krščena vas in Maljevci se imenujejo tudi prebivalci njegovi. Uboga in zapuščena vas. In prebivalci še ubožnejši in siromašnejši. Blato in cunje. Sila in lakota. Skrb in obupano trpljenje botrujejo selu in ljudem.

Ne župnika, ne frata, ne agenta in ne agenta ne najdeš tu.

Maljevci živijo, kakor volkovi v brlogu. Koljejo se, grizejo se. Kletev in psovka: še na Boga vzdignjejo grešno pest.

Ali Maljevci so pravdaši. Svet nima enakih. Ako so bili Rimljani prvi pravniki človečanstva, Maljevci so brez sumnje jadni potomci teh velikanov.

Greš ne semenj Maljevci so tam. Ne kupujejo, ne prodajajo, ali proklinjajo, psujejo in mešetarijo ter se zvečer povaljani, lačni in blatni vlečejo domu v svojo vas.

Ampak pri sodnji, pri sodnji! Tam še le razpravljajo, kaj cesar večerja; tukaj še le vedo vse, kar so drugi pozabili.

Nekoč, dolgo let je že, mi je namenila osoda, da sem šel s sodnijsko komisijo v Maljevško puščavo. Pa da bi bilo vsaj zakaj! Motenje posestva. Kakšnega posestva z Peščevje obraslo z robidovjem in osatom. Praprot je še nejplemenitejša bilka, ki raste na tem »posestvu«. Ali Peter Maljec hoče po vsej sili, da gre komisija na »lice mesta«, da brani pravo in pravico. Visoko je to in kostljajo človeče, rujavih, velikih brkov. Glava debela, čeljusti in nos izbočeni. Roke dolge in nerodne.

»Gospod, jaz vas plačam. Evo denarja! Svojega pa ne pustim in če izgrizeva eden družega do kostij!

»Ali duša božja, za to vam ni treba ne advokata in ne komisije. Priče bodo svojo povedale. Stvar je končana.«

»E — gospod,« izbeli Peter zobe, »ne veste vi, ne veste, kaj bo tam. Ni to samo tako. On ima advokata a hočem ga imeti tudi jaz. E, zakon predpisuje, da morate voditi pravde. E to denarja a vi pot pod noge. Apotekar prodava svojo mast a vi svojo znanost. Seveda, nismo vsi modrijani. Če bi vedel, kar vi veste, bi vi k meni hodili po svet in ne jaz k vam. Deležna oblast in sam naš svetli cesar so skrojili zakon, ki ga veste samo vi, e pa morate iti braniti pravico, kjerkoli jo režejo krivično.«

Vsak dober svet, bob ob steno. Nima družega leka, nego treba se je odpotiti ven na motenje posestva.

In prišli smo na preporno zemljišče. Cela ves je skupaj, Nihče ni šel na delo, kakor da je vojska ali pa velik praznik.

Stopili smo na prostor. V tem času izleti iz množice majhen, žolčljiv človeček, surovega in zamusanega obličja. S sekiro na rami skoči pred sodnika, besen in divji.

»Ali sodnik ali Bog, ali svetnik ali vrag, karkoli si, ne stopaj na mojo zemljo, če nečeš pogledati smrti v zobe!« zahrešči možic.

»Kaj boš pokveka!« zagrmi Peter. »Ker ti ne dam svoje Barbke, mi kradeš zemljo. Ampak takega dekleta je škoda za te! Mejo priorati, to bi vsak! Pa ne pojde. In tisti oklešček bomo hitro dobili iz tvojih rok!«

Strašen vrisk in krik je nastal po teh besedah. Cela vas, ki se je zbrala okoli zemljišča, se je pomešala v gručo. Vpitje, zapomaganje, kletve so odmevale do neba. Ženske so se zgrinjale s polemi in kolci in so se drle na vse grlo: »Ne dajte se! Samo vdarite, tolcite!«

Nikoli ne bi mogel reči, kako dolgo je trajal ta trušč in hrup.

Spectabilis, tako smo zvali svojega starega advokata, je zavihnol skute in rokave, pa udri po klancu nizdol, kolikor so ga noge nosile. Še ogledal se ni na to Sodomo in Gomoro. Ni se obračal, kakor Lotova žena. Očale so mu ofrknile z nosu, baroko mu je odnesel veter z glave in zobe je izgubil iz ust od groze in strahu. Ko so ga izdale noge, se je zastavil v nekem grmu daleč od bojnega prizora in tu še le se je osvestil od grozote dneva. In kako se je znašel sam pred seboj. Brez baroke, brez zob, brez očal, brez palice in tobačnice! Še v punktu, ki ga je šel osemindširidesetega leta dušit na Ogrsko, ga niso operušali tako temeljito.

»Za pet lan božjih! Nikdar več ne pojdem na tako ploketo »motenje posestva!« je tarnal žalostni jezični doktor v grmu, kakor da je izpod neba padal.

Tako velik mučenik je bil branitelj boginje pravice, ki bi jo bili Maljevci zrihtali v tistem boju, da se je pomešala med nje, da ji ne bi bilo nikoli več treba zavezovati oči z robcem a tehtnica njena bi se bila razletela na tristo kosov ob trdih bučah Maljevških.

»Dva sta mrtva!« se je vzdignil krik in ranjenci in zdravi so se umaknili v trenutku iz bojišča in pobegnili v svoje blatne kočje, da skrijejo krivce in priče.

Na bojišču so ostale mlake krvi, par klobukov, nekaj cunj . . .

Peter Maljevec leži na sredi »prepornega zemljišča« vznak z razkoljeno glavo. Oči so se mu razkolačile. Dolge prste je zaril v zemljo, a iz ust in nosa se mu curkoma izliva kri. Bil je mrtev. »E, ne veste vi, ne veste, kaj bo tam!« je rekel včeraj v pisarni. In res nisem vedal. A kdo zna, da je on to vedel? Moredibiti! Njegova pravdaška duša je morda vendar le slutila kaj takega.

Naprotnik njegov, oni žolčljivi človeček sopal je težko ne daleč od Petra. Sekire ni bilo nikjer.

»Pogledajte si pozorišče, gospoda, potem bomo sestavili zapisnik,« je reke sodnik. Že smo se hoteli udaljiti, ko je priletelo od nekod neko devetnajstletno dekle. V navadno, priprosto toda čisto, kmečko obleko oblečena ali obraza, obraza ne bom pozabil nikdar. One nežne črte, one fine obrve, one dolge trepalnice! Svoj živ dan nisem videl take lepote. Dekle se vrže k očetu in zajoče nad njegovim truplom.

»Eto, Barbka, zla zvezda se nam je zabliskala. Ti si zavrnila Janka a on je prioral Petrovo zemljo, da lahko začne pravdo in se zmaščuje zaradi tebe nad očetom. A kaj mu je bil Peter kriv, strela božja naj kaznuje tega hudobneža! Vidiš, tudi on se je zapičil z nosom v zemljo! Obadva je bodeta imela polna usta in polno grlo! Zaradi pesti zemlje zapravljeni dušo! Kdaj bo že nehalo to prokletstvo v naših Maljevcih?! Da, da. Zdaj se bodeta najedla te vajine zemlje! Uboga zaslepljenca! Naj se Bog usmili vajinih duša, če je tudi čisto pozabil na našo zapuščeno Maljevsko blato! Pravo peklo je pri nas že na tem svetu! V ime Boga Očeta in Sina in svetega Duha! Amen.« Tako je tarnala in se križala grbava starka in težko zakašljala. Oči so ji bile puste in suhe, kakor davno usahli studenec. Koža na obrazu izbrazdana, kakor hrastova skorja.

»Oh, teta, teta moja! Oče... so mrtvi...« je ihtela Barbka in se privijala k suhemu truplu ubiteka pravdarja, kakor bršljan okrog posekanega debla.

»No, zdaj si sama ostala na tem božjem svetu! Vidim, vidim. Težava je. Človeku bi počilo srce. Ne mislite, vi gospoda, da nimamo srca, še kakšno srce imamo, še kakšno! Ali kdo za razume od vas? A Bog je daleč, nebo visoko, zemlja preblizo. Premakneš se z nogo in že te ima v svojih čeljustih. Zemlja! Zemlja! Kaj jo nimamo vsi zadosti?!«

Odšli smo in pustili starko, da modrujoč vzdihuje in vzdihujoč modruje...

Še enkrat sem obrnil pogled na bojišče in na dekleta. Še premaknila se ni. Neopisljiva tuga mi je napolnila vso dušo.

Oni pokvečeni človek in to angeljsko lepo dekle! Ne »preporno zemljišče«, ampak ta rajska lepota in ona spačena grdba: to je pravo »motenje posestva«!...

Spectabilis se je izvlekel iz grma. Komičnost in tragičnost sta na koncu žalostnega dejanja skupaj plesali pred nama, ko smo ugledali spectabilisa brez »biserov belih zob, gologlavega brez bujne njegove in dragocene baroke«. O umetnost, o priroda! Koliko smešnih prizorov ustvarjati, kadar si prideti navskriž. Spectabilis je izgubil umetnost in ostala je priroda gola, žalostno smešna, pomilovanja vredna v grohotu našega homeričnega smeha.

Baroko in tobakarno smo našli, drugo je ostalo »na licu mesta«. Zdi se mi, da so bilil krivi zoblje spectabilisovi poznejše najdeni in priloženi kokr »corpus delicti« k kazenskim aktom.

Spectabilis se je med potom pomiril in blizu doma tudi že, odobrovoljil.

»O goljufiva poezija!« je kliknil sodnik, ko se je odvetnik zasmejal pozabivši, da nima zob v ustih.

»Par verzov manjka«, sem dodal cinično.

»Plokleti bedaki! Nikdal več ne pojdem z vami na »motenje posestva«, pli moj veli!«

* * *

Par mesecev pozneje videl sem Barbko gosposko oblečeno v mestu. Kako je bila mila in krasna! Ali vodila jo je gotova, zloglasna ženska...

O, moloh in taka žrtva!

F. KRAMAR:

V OBRAZ POGLEJ...

V obraz poglej
in mi povej,
je li en dan
sijalo zlato solnce vanj,
je li en smeh
vzvetel na trpkih ustnah teh?
V kolikrat
so v zvezdnozlat
večer roke
zastonj po zvezdah segale
ko skrivoma
so se z neba
utrinjale
in v večnosti
izginjale!...

ROMAN ROMANOV:

VESELA ŽALOST.

Dragica zala mi je dejala,
da midva sva sama svoj svet,
poln slavčkov, poln rožic,
poln veslja mladih let.

Dragica mila me je pustila,
ves je razrušila lepi svet, —
poln slavčkov, poln rožic,
poln veslja mladih let.

Ha loknlni železnici.

Potnik: „Prosim Vas, zakaj zopet stojimo?“

Sprevodnik: „Ugasnil nam jej zopet ta „kofemaln“ in strojevodja je bežal po vžigalice.“

Želja kakor povelje.

Ona: „Prosim Te, dragi moj, kupi mi ta-le klobuk!“

On: „Tvoje želja je meni povelje — in to vendar veš, da si ne dam ničesar poveljevati . . .“

Iz skušenosti.

Mlada gospa: „Kavalerija je pa vendarle najbolj „fest“ vojaštvo, kajne Mari?“

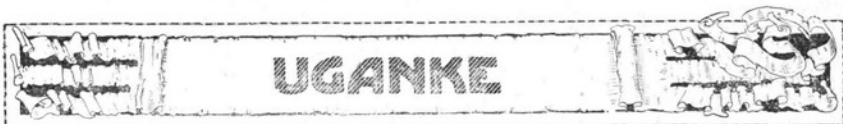
Mari: „Je, toda infanterija je zvestejša . . .“

Baron Nimanič.

„Prokleta vreme! Nekaj časa je gorko, nekaj časa zopet hladno, sedaj dežuje, sedaj zopet pripeka sonce — tako da človek res ne ve — kaj naj bi zastavil . . .“

UGANKE

27. Magični kvadrat.

M. Samostojski, Ljubljana.

a	e	e	e
i	m	m	o
o	o	r	r
s	s	t	t

28. Uganka.

Franja Kozjek, Vače.

Črke tri povejo zločin nazaj pa v kuhinji slovim.

29. Uganka.

Ivan Križman, sv. Ivan.

Ali mi imenavati znaš
nevarno razstrelivo?
Če črho še dodaš
nedolžno sem predivo.

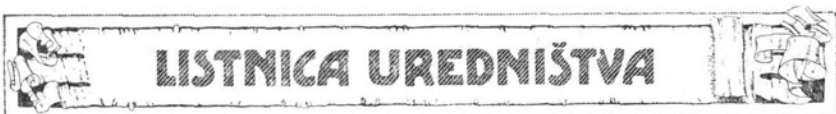
30. Uganka.

Mihael Globočnik, Voglje.

Predpasnik dolg in bel
po njem drči otrok vesel.
Kaj je to?

Rešitve ugank v 8. številu.

25. Koroška deželca. 26. gospod, gos pod.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Ilica 20.

Žagov Jože. Ne ugajajo dovolj. Srečko Mostiški. Nemogoče je dajati komu „navodila“ za pisateljstvo itd. Kdor ima talent nauči se tehnike sam od sebe, kdor ga pa nima, mu ne koristi noben svet in nobeno „navodilo“. Fran B. Skromni početniški poskusi! G—h. Vijolice — in mačkovec, precej čudna kombinacija. Brezpomembna stvarca! Ladí. Vaš Janez še ne bo okusil tiskarskega črnila. Miška. Anonimnih stvari ne sprejemam! Ugankarica. Udeležba ugankarjev je dosti pičila. Imena rešilcev ne objavljamo zaradi pomanjkanja prostora. Cene ne dajemo že dve leti, zato pa smo posvetili listu večjo skrb in pažnjo.

Vsebina: KSENIJ VERIN: Resignacija. — ELVIRA DOLINAR: Na straži. — VINKO ZALOKAR: Pritepenec. — VERA KESSLERJEVA: Bela cesta. — FRANJO NEUBAUER: Moj ponos. — ADA KRISTANOVA: O volji in trmi. — JOSIP BOHINJEC: Na širnem polju. — KRISTINA: Zdaj te kliče . . . — IVAN STUKELJ: Otroška razstavnica. — ANTE KOVAČIČ: Motenje posestva. — F. KRAMAR: V obraz poglej . . . — ROMAN ROMANOV: Vesela žalost. — Smešnice. — Uganke. — Dr. R. KRONBAUER: Rešitelj zgubljenega.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firme Zdeněk Binko v Pragi II., Vodičkova 22.

DR. R. J. KRONBAUER:

Rešitelj zgubljenega.

Pripovedka o malem čudežu.

Pridrdral je nov kmečki voziček, rumen kot zlatica ter se ustavil pred hišo zdravnika.

„Ali me hočete peljati?“, zakliče zdravnik.

„Kam?“

„K bolniku na Polzelo pod Goro Oljko — v eni uri sva tam. Spoznali boste nov kotichek naše prekrasne Savinske doline. Peljala se bodeva po beli državni cesti in onkraj Št. Petra jo zavijeva na desno po okrajni cesti, ki se vije med krasnimi hmeljskimi nasadi in skrbno obdelanimi polji. Na mah bodeva v prijazni Polzeli in za trgov kreneva zopet na desno po poti skozi goščavo v Št. Andrež na vznožju Gore Oljke. Iz vrha se nudi divni razgled po celi dolini . . . od tod boste videli celo panoramo . . . Braslovče — Gomilsko — Št. Pavel — Št. Peter — Žalec — bistro Savinjo, v ozadju pa nepretrgano vrsto visokih gora, tja do sivega Triglava . . .“

„Dobro — jaz vas peljem“. Odločivši se, sedel sem v voz poleg dobro rejenega mladega zdravnika, katerega so sprejeli povsod z odprtini rokami, ki je bil zelo zabaven, ljubeznjiv in prijeten družabnik in gost doma, kakor na izletih, pri igri, kakor tudi v resnem narodnem delu. Večkrat smo se shajali z njim po večerji na naši verandi pri taroku.

Govoril je o domačih krajevnih razmerah, jaz pa, ki sem ga poslušal bolj iz uljudnosti kakor z zanimanjem, sem kmalu pretrgal ta pogovor, ker so mi bile razmere že dovolj znane.

„Kam pa pojdeva pravzaprav?“, vprašam.

„K zanimivemu bolniku“, odgovori zdravnik, „zagotavljam vas — ne bo vam žal, da me peljete. Kličejo me k posestniku Boštjanu.“

Padel ali spodrsnil je in zletel iz skednja ter si poškodoval nogo.“

„Dobro, dobro — počakam na vas pri Jelenu . . . in če se mi bo zljubilo, se grem kopat v Savinjo“, sem dejal, da zdravniku na vse zadnje zopet ne pride na misel, da me vzame s seboj kot nepotrebnege asistenta k bolniku. Zgodilo se je to namreč že večkrat, pa vsakokrat sem obžaloval svojo preveliko prijaznost.

„Tokrat morate z menoj“, reče s povdarkom zdravnik, „ni se vam treba bati, da pridete v kakšno zaduhlo in uma-

zano bajto. Zagotavljam vas, da boste presenečeni . . . posestvo, dvorišče, hiša, vrt . . . vse v najlepšem redu.“

„Kaj pa je z gospodarjem . . . z njegovo ženo?“

„To vam hočem ravno pripovedovati“, odgovori zdravnik. „Je namreč zanimiva, lepa povest, ki bi si jo morali napisati. Je poučne vsebine. Boštjan je mlad, približno 35 letni mož, močan, krepak in prava slovenska korenina. Ima 30 johov polja, lepo ženo, pridne in zdrave otroke, pa malo je manjkalo, da jih ni zalotila nesreča.“

Poslušal sem z največjo pozornostjo. Zdravnik je znal zanimivo pripovedovati in slutil sem, da zvem v resnici nekaj novega.

„Boštjan se je toževal radi neke hruške“, nadaljuje zdravnik, „radi drevesa, ki ni bil vreden več kot par kron. Kmetje so si prišli v nasprotje, tožarili so se nekoliko let in pri tem zapravili mnogo denarja. Pregovarjal sem Boštjana, pa vse zaman, prigovarjal sem mu, naj bo pameten, naj že vendar konča tožbo — zastonj — kakor bob v steno. Zaradi malenkostne hruške se je izcimilo sovraštvo v celi vasi — eni so se potegovali za Boštjana, drugi so pa držali z njegovim nasprotnikom Falentačom. — Dobro se še spominjam, da je bilo nekoč pri obravnavi nad štirideset prič.“

Zakleta hruška je stala toliko denarja, da bi z njim postavil lepo hišo. To je bil večni proces in njegove posledice dalekosežne. Nekega dne srečam na cesti dva voza — v enem so se peljali prijatelji s Falentačom, v drugem pa sam Boštjan. Falentačova družba je vriskala in pela. Boštjan pa je sedel v svojem vozičku ves pobit.

„Kaj se je zgodilo?“ ga vprašam.

„Zgubil sem pravdo“, zamrmra kmet, „gospod zdravnik, te sramote ne bom preživel. Pravica je na moji strani — zgodila se mi je strašna, nezaslužena krivica.“

„Veseli bodite, da je s tožbo že enkrat konec“, sem ga tolažil, „bodite vendar pametni ter mislite rajši na svojo ženo in otroke. Vaša ženka je pridna, lepa, štedljiva gospodinja, vaši otroci se pridno učijo . . . to mora biti vaš ponos, vaše veselje in vaša sreča . . .“

Moje prigovarjanje ni nič pomagalo. Komaj za mesec dni potem sem zvedel, da uganja Boštjan grozne neumnosti. Začel je pijančevati, udal se je kvartanju in njegovo krasno gospodarstvo je nazadovalo. Njegova žena je prišla in me naprosila, naj ga skušam spreobrniti. Prošnji ubogi ženic sem se udal, hodil sem za njim v gostilne, po več ur sem z njim presedel, toda brez uspeha. Župniku sem zadevo pojasnil, ta si je dal z njim še več truda kakor jaz — pa žal, z Boštjanom se sploh ni dalo govoriti.

Videti je bilo, da je zgubljen. Blodil je od vasi k vasi, lazil je od gostilne v gostilno in ni ga bilo po celi teden domov. Žena je od žalosti hirala, kjerkoli sem srečal otroke, bili so objokani — v resnici, do srca me je presunil prizor nesrečne rodbine.

Pred dvema leti je Boštjan zbolel; prehladil se je in moral je v posteljo. Dvomil sem takrat na ozdravljenju, pa njegova močna narava mu je pomagala gotovo več kakor moje znanje. Rodbina mu je stregla s takšno ljubeznijo, da je to celo mene presunilo, dasiravno sem v življenju tudi že nekaj poskusil in se dovolj utrdil.

Dva meseca nisem slišal ničesar o Boštjanu. V Št. Andrežu namreč ves ta čas nikdo ni zbolel. Ko pa pridem slučajno zopet v to vas, mi pride na misel, da se ustavim pri Boštjanu.

Presenečen sem bil videč popravljene strehe, bele zidove, čiste hleve, pometeno dvorišče, vse je imelo praznično lice, vse povsod si videl znamenja blagoslovljenega preobrata in čudapolne spremembe.

Kmitica je prihitela, me vzela prisrčno zo roko in me peljala v izbo.

„Kje so oče?“ vprašam.

„Na polju je, gospod zdravnik, imamo nujno delo“, odgovori ženka, ki se ji je žaril obraz same sreče in zadovoljnosti.

„Kaj se je pa tu zgodilo?“ kar čuditi se moram, „zdi se mi, kakor bi se bil zgodil čudež“.

„Vsaj se je v resnici zgodil, gospod zdravnik“, pravi gospodinja ... „Bog je imel z nami usmiljenje ... Boštjan se je spreobrnil, postal je dober mož in vzoren gospodar.“

„To je nekaj novega ... to je vesela novica ... čestitam vam iz vsega srca, draga gospodinja“, pravim ter ogledujem čisto, lepo urejeno in dobro zračeno izbo.

„Kdo pa ima zaslugo, da se je pri vas vse tako spreobrnilo?“ vprašam pazljivo.

„Tale priprosta knjižica, gospod zdravnik“, odvrne gospodinja ter mi ponudi lični zvezek.

„Domači Prijatelj?“ — vprašam začudeno. „Kako to, mamica — vi gororite zagonetno.“

„In vendar je tako, gospod zdravnik“, je pojasnjevala Boštjanova žena. Najbrž se še spominjate, da ste nekoč svetovali, da ne bi dajala otrokom zrnate kave, ker ste pri njih opazili, da jim ta živčni strup škoduje. Priporočali ste nam Vydrovo žitno kavo, jaz sem vas ubogala, navadili smo se kmalu na njo tako, da že davno nič drugega ne pi-

jemo. Kot neposredni odjemalci dobivamo iz tovarne „Domačega Prijatelja“, katerega otroci vsaki mesec nestrpnost pričakujejo.“

„Lepo vas prosim, kako, za božjo voljo more biti v zvezi Domači Prijatelj“ s poboljšanjem vašega moža?“

„Takoj vam to pojasnim. Uresničil se je stari pregovor: Majhen vzrok — hude posledice. Kot rekonvalescentu je bilo mojemu možu dolgočasno, ni smel piti, ne kaditi, ni mogel na zrak . . . in dan na dan je postal sitnejši.“

Nekega večera veli otrokom, naj mu čitajo „Domačega Prijatelja“. Otroci so ga radi ubogali in sedli okrog svetilke. Oče je pozorno poslušal, potem pa je vzel list v roke, ga prečital od prve do zadnje strani in ko je rešil vse uganke in rebuse je dejal, naj mu dam vse stare številke. Bral je nekoliko ur, potem je spal to noč v prvič, ne da bi se bil prebudil.

Vem, da me sedaj razumete, gospod zdravnik, kaj hočem reči, kaj ne da?

„Domači Prijatelj“ je napravil z mojega moža čitatelja in ta list je postal njegov rešitelj. Drugi dan je poslal k gospodu nadučitelju po knjige, čital je po cele dneve, jaz pa sem na tihem Boga hvalila za ta srečen preobrat v naši hiši. Ozdravil je, zapustil je posteljo preroben in popolnoma predrugačen. Cel dan se trudi z gospodarstvom, zvečer pa že komaj čaka, da sede k knjigi.

Gospod zdravnik, sedaj imamo čisto novo, krasno in veselo življenje. Na preteklost, na katero se zelo nerada spominjam, nam je prizadejala hude udarce, pa upam, da ne bo dolgo trajalo in vse bo zopet ublaženo in pozabljeno.« —

Prišla sva v Štr. Andrež, pozabila pa sva kakor na svojo smrt zlesti na goro in si ogledati panoramo, radi katere sem se pravzaprav odločil spremljati zdravnika.

„No, ali Vam ugaja ta pripovedka?“ vpraša zdravnik.

„Lepa je . . . če bi imeli malo več časa bi vam svetoval, gospod zdravnik, da jo napišete“, sem se nasmehnil.

„Pričakujem, da jo napišete vi“, odvrne zdravnik med tem, ko je lezel z voza.

Vstopila sva na dvorišče. Gospodinja, čvrsta in še vedno lepa kmetica, naju je prav prijazno sprejela in na njenem, sicer smehljajočem licu je bilo spoznati, da jo tare velika skrb. Na pragu so stali Boštjanovi otroci — kakor orgeljce.

„Torej kako je?“ vpraša zdravnik namenoma z zvenečim in brezskrbnim glasom, da bi ženico odvrnil otožnosti radi bolnega moža. „Kako je z bolnikom?“

„Oj, gospod doktor, ne more stopiti na nogo ... če si ni morda zlomil nogo,“ odvrne z bojaznijo skrbna mati.

Zdravnik pristopi k otrokom, pogladi zdaj tega po laseh in po okroglih licah, nakar vstopiva oba v izbo.

Na snažni postelji leži čvrst pacient, kateremu me predstavi zdravnik.

„Moj prijatelj iz Šmarij!“

Stisnem ponesrečencu roko ter stopim v stran, da ne bi bil zdravniku na poti. Oziral sem se po izbi, kjer je vladala snaga in vzorni red. Na oknu pa sem opazil novo številko „Domačega Prijatelja.“

„Aha ... rešitelj zgubljenega“, mi je prišlo na misel.

V kotu so imeli Boštjanovi čedno in njihnemu stanu primerno knjižnico. Stopim bližje in vidim celo najnovejše knjige.

„To je največje veselje mojega moža,“ pravi žena, ki neprenehoma opazuje vse kretnje zdravnika in nestrpno čaka na njegovo izjavo.

„Slava“, vzklikne zdravnik, „nogo ste si spahnili, nič hudega, čez par dni boste že lahko skakali kakor srna.“

Otroci se vsujejo v izbo, mati pa veselja zajoče.

Ostala sva še nekoliko časa pri njih in se razgovarjala z njima. Kmalu pa sva se morala ločiti zaradi hitro poteklega časa. Sedla sva v rumen voziček in oddrdrala proti domu.

„Kaj je, doktor“, ga vpraša prijatelj, „ali boste napisali to pripovedko?“

„Bom.“

„Kam?“

„Tega še ne vem.“

„Pod kakšnim naslovom?“

„Rešitelj zgubljenega. Pripovedka o malem čudežu.“

„Izvrstno ... Veselim se tega čtiva!“

„Sedaj pa pazite! Vrneva se po drugi poti, čez novi savinski most na Gomilsko; bode nama krajši čas in Vi se seznanite zopet z novimi kraji naše divne Šavinske doline, ki jo posecam čestokrat, že leta in leta ...?“

Julep — sadni sok.

Danes ko je potreba hiteti s pripravo »Domačega Prijatelja«, da bode tiskarna pravočasno dobila rokopise, še ni mogoče narediti presodek o letini jabolk, katere so najglavnejši surovina za najbolj obljubljeni jabolčni Julep. Nenavadna suša ne daje mnogo upanja na normalno letino in sadjerejci trdijo, da bi končni dež le škodoval sadju.

Letina višenj (kiselih) je vedno slabša kot črešenj (sladkih). Kolikor nam je bilo mogoče smo se preskrbeli z zalogo višnjega Julepa. Lahko tudi že postrežemo z njim.

Borovnice so letos sploh slabo obrodile in torej borovničega Julepa sploh ne moremo izdelovati in tudi na robidnice (ostroge) ne smemo računati. Ostaja iz obljubljenih vrst Julepa le še vinski, katerega letina obeta biti boljša kot lani.

Kdor se zanima za dodajo Julepa, naj se blagovoli obrniti na nas, radevolje mu obratno odgovorimo.

Starim p. n. odjemalcem je način za pripravo Julepa kot namizne pijače znan, sicer si pa dovoljujemo vnovič pripomniti.

Naši sadni soki Julep imenovani imajo namen nadomeščati opojne pijače, ali pa iste vsaj omejiti. Julep se stiska iz jabolk, višenj in vinskih grozdov. Je torej čisti sadni sok, kateri se mora v vročini pasterizirati, da ne začne kisati.

Julep ne vsebuje nobene primesi in tudi ne vode. Nihče toraj ne sme dvomiti, da Julep bodisi jabolčni, višnjevi ali vinski ni naraven. Gotovo se znatno razlikuje od pijač, dan danes po časopisih tako ponujanih, katerim je primešano 10 delov vode, ki pa končno dajo tudi pijačo s sadnim okusom. To so le sintetični eteri, kemični pripravek, ki pa ni iz sadja.

Julep — sadni soki — je zelo zdrava, žejo ugasujoča pijača, ter poleg tega zelo po čeni. Predno se odločite za Julep, treba si je staviti vprašanje, bodete, ga li smatrali za takega, kakor se mora. Sladkarija to ni in iz tega stališča se Julep obsojati ne sme. Njegov namen je idejalen toda le za trdne narave. Bodisi, da mi vsakdanje pitje vina ali piva škoduje, ter ga potem s trdno voljo opustim, ali pa si mislim, da škodovai ne more in ga pijem naprej. Za vsakega človeka življenje nima enake urednosti, da bi ga varoval ali pa upošteval, da ga mora varovati zaradi rodbine. Odločitev je bolj lahka če so tukaj že znatne spremembe ali bolezni, katere so posledice uživanja opojnih pijač. Teh je cela vrsta. Taki ljudje še-le začnejo ce-

nitni Julep. Kar pa se tiče okusa, pripomnimo sledeče: Voda je vendar preveč prazna in poleg tega se tiši v želodcu. Pivo je bolj rezno kakor Julep, zakaj bi prekrivali? V družbi povzroča razpoloženje in govorce — učinek alkohola. Julep pa zato bolje prebavlja. Ni še tako razširjen, da bi ga gostilničarji raje prodajali nego pivo.

Blagovolite preudariti: Julep je sok iz grozdja in kaj je vino? Sok eden in isti, toda kvašen. Julep pa ni kvašen. Že po prvi poskušnji ako primerjate brizganec ali takozvani »špricer« z vinskega Julepa ali pa z vina prisodite prednost Julepu, dasiravno pijete pijačo enakega izvira, da enakega okusa. Vinski Julep ne opijani in je zdravejši ker s vsebino nekvašenega sladkorja daja želodcu primes katera na prebavljanje bolje učinkuje, kakor pa opojne špirit, kateri iz kvašenega sladkorja nastane.

Z naše dveletne skušnje bi lahko mnogo povedali. Julep je v rodbini blagodarna pijača. Če tudi si oče privošči pivo, vendar pa otrokom tega ni potreba, kajti pivo ne daje moč, to je že davno dokazano. Debeli se po njem le oni, kdor ima že prirojeno naravo k temu. Vi pa menda nočete svoje otroke zrediti s pivom?

Julep ima tudi to dobro lastnost, da se po njem otroci ne navajajo na alkohol. Zakaj bi tukaj ne navedel stari znan vtip, katerega je pripovedoval menda eden teh malih bumbričkov: »Ko sem bil mali, so mi pravili: bumbaj, Karliček, bumbaj. Sedaj pa mi prepovedujejo piti. Ne navajajte otroke na pivo, naj rastejo ter se debelijo brez njega, bodo zdravejši in stanovitnejši v poznejši dobi, ko jim že nihče ne bode mogel briniti piti.

Bolniki radi uživajo vse kar se jim priporoča. Imate li prepovedano pivo, pite Julep.

Tudi je bolj po ceni kakor pivo, kajti tukaj nadomešča kakovost količino, ker ena steklenica Julepa, mešanega z vodo, zadostuje za dve osebi.

Zdravim in pametnim ljudem ni Julep samo sredstvo proti alkoholizmu, ampak tudi izborna osvežilo.

Prazna strnišča po njivah so znak slabega gospodarstva. Dober gospodar ne čaka dolgo, temveč njivo takoj, ko je spravil žito, pognoji in preorje.

Kadar sejete deteljo, sejte rajše malo gostejše. Kadar je huda zima, gosto posejana detelja boljše zdrži mraz, kakor redko sejana.

*

Gospodinje, jemljite kokoš za plemenitev in gojitev čez zimo le od prvih spomladanskih pišk in sicer taka, ki so se vzlegla od jajec dveletnih dobrih kokošij. Jajec od enoletnih

kokošij nikdar ne dajajte kokljam za izleganje, piške bodo bolj slabotne in občutljive in vam ne bodo delale mnogo veselja.

*

Žensk se omoži v Avstriji od 100 samo 71. Zato dolžnost staršev skrbeti, da bo imela hči na stara leto svoj kos kruha, pa če se omoži ali ne. Tudi dekletu, ki se omoži, ne bo škodilo, če kaj zna. Lahko se pripeti, da ji mož zboli ali umrje in da bo morala skrbeti ne le za sebe, ampak tudi za otroke. Izučena šivilja ali sploh ženska, ki se je v mladih letih čemu priučila, ne bo v zadregi. Zdrave roke je bodo vedno preživele. Seveda znati je treba kaj. Dandanes tudi za kmečkega dekleta in zadosti, da zna pomolzti, okopati krompir in nahraniti prešiče. Tudi kmet ne gospodari več, kakor je gospodaril njegov ded pred sto leti, ne orje z lesenim plugom, gnoji z umetnimi gnojili in posluša rad svete kmetijsko-strokovnjaških časopisov. Tako more tudi ženska znati več, kakor je umela njena babica. Danes so drugačni časi, mnogo se kupuje, kar se je prej pridelalo doma in mnogo se zopet spravi v denar, za kaj ni prej prašal nihče. Drugače se gospodinji, kuha, računa, vzgaja otroke in postopa s posli, kakor se je v prejšnjih časih. V Švici in na Nemškem je navada, da pošiljajo kmetске in posestniške družine svoje hčere na leto ali dve v drug kraj k znani dobri gospodinji »prakticirat«. Tudi našim dekletam ne bi škodila taka navada. Naučile bi se marsičemu če bi bile eno leto na večjem, vzorno urejenem posestvu, kjer bi se poleg kuhanja izurile tudi v vrtnarstvu, mlekarstvu in gospodinjstvu sploh. Mnogo več koristi bi imele od tega, kakor če jih pošlje oče na par mescev učt se kuhat v mesto. V mestu so druge prilike, kakor so na deželi in gospodinji na večjem posestvu ni zadosti, če zna sama o žeganju narediti torto in skrojiti sebi in deci kakšen predpasnik. Hčere manjših kmetov bi šle lahko na ta način v službo na kakšno večjo kmetijo. Ne bi se odvadile kmečkega dela in gotovo bi vsak pameten gospodar rad vzel tako zkušeno, kakor pa punco, ki je posedala samo doma in ne zna mnogo več, ko nič.

*

Počitnice so skoro pri kraju in usoda in bodočnost marsikterega fanta in dekleta se odloča v teh dneh. Kaj z otrokom, ko je odrasel šoli? to vprašanje muči zdaj mnovega očeta in mnogo mater. Kdo ve, kako se bodo razvile prilike, če bo stan, ki obljublja danes še precej dobro in brezskrbno bodočnost, tudi se čez deset let dajal pošten in izdaten kruh, tistim, ki so si ga izvolili. Že dandanes se vse pritožnje nad razmerami. Trgovci pravijo, da ni za izhajati, rokodelec trdi, da je njegovo stališče vsak dan težavnejše, uradniki vzdihujejo, da jih je sama skrb, sploh skoro nobenega človeka ne najdete, ki bi bil zadovoljen. Kmet toži nad slabimi časi in isto dela tudi meščan, zdravnik, učitelj in profesor. Naj vpraša oče tega ali onega, vsak mu odsvetuje: dajte sina učiti karkoli, samo čevljar naj

ne bo, preveč nas je; samo v prodajalno ne ž njim, žalostno se mu bo godilo itd. itd. A nekam sin vendar-le mora in tudi hči se mora učiti temu ali onemu.

Najboljše je še, če starši ravnaajo po osebnih nagibih svojih otrok. Kar fanta ali dekleta v e s e l i, tega jih dajte učiti! Seveda je treba tudi tu premisliti dobro celo zadevo. Večkrat otrok sam ne ve, kaj bi rad, preotročji je še, prenestanoviten in tu treba, da oče ali mati svetuje tako in tako se bo zgodilo, tega se boš učil in sicer zaradi teh in teh vzrokov.

Na nekaj se pri volitvi bodočega stanu najlaglje pozabi, in to je zdravje otroka! Na to se jemlje v obzir zelo površno. Če je dečko šibek in droben, no se bo učil kakega »lahkega« rokodolstva: čevljarstva, krojaštva, urarstva itd. Če izgleda čokat in močan, pojde za mizarja, kovača, tesarja itd. Vendar taka površna ocena nikakor ne zadostuje. Starši bi morali dati sina ali hčer pred volitvijo zdravniško preiskati! In marsikteri suhljat fant, ki so ga namenili za krajoško iglo bi postal vrtnar, marsiktera deklina, ki jo sili mati v višje šole »za kaj gosposkega«, bi ostala doma, da izgubi svojo bledičnost, se ozdravi in popravi in morda omoži poznejše z kakšnim poštenim pekem ali drugim rokodelcem. Boljše je, da hči ne postane gospodična in sin ne gospod, kakor da umrjeta oba že v mladih letih za jetiko.

Mnogo ljudij trpi na raznih ledvinih boleznih že v zelo rani mladosti. Po šarlahu, pljučnici, difteriji in podobnih boleznih ostane rado kaj na ledvicah. Takega fanta ne dajej v nauk sobnemu slikarju, lakirarju, klobučarju, barvarju in podobnim obrtnikom. Če je tvoj sin slab na srcu, naj se ne uči za mesarja, kožuharja, steklarja ali kovača. Bolezen, kateri naginje, bi se pri takem opraviu še hitrejše razvila. Če nima otrok dobrih očij, ga ne pošiljaj v urarje, mehanike, krojače. Če je bila tvoja hčerka v otroški dobi rahitična, nikar ne pusti, da se izučij za modistko, veziljo, cvetličarko, priporoči ji poklic, kjer ne mora več sedeti, kjer se mnogo giblje, da ima telo prilžnost razviti se in ne še bolj zaostati v rasti, ter zahiriti popolnoma.

Vsak oče in vsaka mati naj premisli, da je volitev poklica odločilna za zdravje, srečo in zadovoljnost otroka za celo njegovo življenje. Zato naj vse dobro pretehta, posvetuje se z pametnimi ljudmi in vpraša za svet tudi zdravnika. Zdaj se da še marsikaj popraviti, mnogo preprečiti, čez par let pa je prepozno in zamujeno za vedno. Z dvajsetimi leti se fant ne more učiti zopet kaj drugzega, tudi zaradi zdravja ne. Tudi dekle si potem ne more več prebirati stanu in poklica. Zato se morajo stariši še posebno zavedati v tem času svojih dolžnosti in svoje odgovornosti proti svojim otrokom ter tudi ravnati po tem.

Vydrovka

žitna kava. Rade volje pošljemo vzorec na naslov, ki nam ga hočete priporočati. Pošiljamo jo posebej po 5 kg. v platneni vrečici za 4 K 50 vin. in sicer proštine prosto.

Moka

otročka, idealno nadomestilo dojenja in izpopolnilo pri reji otrok. Izvolite presoditi uspehe po ocenah, ki so redno objavljene v vsaki številki. Zavitek po 1 kg. 2 K 40 vin.

Juhe

grahova, gobova, lečna, rezančna in riževa. Bodisi v škatljah po 25 porcij, ali pa v celi škatlji po 25 porcij ene vrste za 1 K 50 vin. To je dober in priznan izdelek naše tovarne.

Pridatek

juhini, steklenica $\frac{1}{4}$ kg. za 1 K 60 vin. S dodatkom tega tako ocenjevanega in izvrstnega ekstrakta, pridobi juha slasten okus. Ni potreba nikakega ingverja, popra ali žefrana. Poskusite!

Šumeči

bonboni „Ambo“ v papirnem ovitku ali s „sidrom“ v stanijolu. Enaka kakovost in enak ovoj, 50 kosov v škatlji 2 K. Šum. bonb. so izvrstna, zdrava pijača, ki prijetno ugasi žejo.

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Škat. **Vrsta blaga** **Cena** **Skupaj**

Škat.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
		K	h	K	h
	„Vydrovke“ žitne kave	4	50		
	Otroške moke	2	40		
	Steklenico za 1 kg otroške moke	—	80		
	Juhinih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
	Juhinih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove a $\frac{3}{4}$ škatlja	1	50		
	Juhinega dodatka $\frac{1}{4}$ kg steklen.	1	60		
	Oblatov maslenih škt. 25 kosov	2	—		
	„Destin“ „ 40 „	2	—		
	„Dessert“ „ 50 „	3	—		
	Šumečih bonbonov „Ambo“ škt. 50 kosov	2	—		
	„ „ „sidrom“ škt. 50 kosov	2	—		
	„Bene“, 25 kosov	1	—		
	Buhtina, steklenica $\frac{1}{4}$ kg	1	—		
	Malinovega groga, steklenica	2	—		
	Gorčice franc. (mlete $\frac{1}{4}$ kg stekl.	—	80		
	„ kremž. (zrnate) „ „	—	80		
	„Julepa“				
	Skupaj . . .				

Vydrovko* pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko. Ostale izdelke* pošiljamo franko le, ako presega račun K 6.—. *Julep* pošiljamo le po Zelenični, 50 steklenic že franko.

Oblati

masleni, naša posebnost. Škatlja s 25 kosi 2 K. Destinke, s sadnim okusom 40 kosov 2 K. Medene desertke 50 kosov 3 K. O božičnem času naj so na vsaki rodbinski mizi.

Buhtin

zmes dišav v pravilnem medsebojnem razmerju, s katerim se napravi pecivo slastno. Steklenica $\frac{1}{4}$ kg. 1 K in zadostuje za 50 kg. moke. Ne pozabite ga uporabiti za potice.

Grog

malinov. Naročite si ga v kratkem za zvečer. Je najpripravnejša pijača za vsako rodbino. Steklenica 2 K. Po svoji enostavni pripravi, je malinov grog izvrstna pijača.

Gorčica

po francoskem načinu drobno zmleta, ali pa zrnčasta po kremžkem načine. Steklenica $\frac{1}{4}$ kg. 80 vin. K govejemu mesu in klobasam slastni priboljšek. To morate poskusiti!

Julep

nekvašeni sadni soki, špirita prosti. Julep jabolčni, višnjevi, borovničevi, robidnični in z vinskega grozdja. Moderna pijača za abstinentne. Osvežilo za bolnike.

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Ta list se ne
more pošiljati
kot tiskovina.
Blagovolite
prilepiti vedno
znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime: -----

Stan: -----

Kraj: -----

Pošta: -----

Železniška postaja: -----

Datum: -----

Naznanilo: -----

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.

Letnik VIII.

Predplačati se ne more.

1. oktobra 1911.

VYDROV

JABOLČNI JULEP

V prosytu nove dobe: Pijače brez alkohola. Ljudstvo spoznava, da mu alkohol ni potreben — da mu je bolj v škodo. Sadni soki nudijo to izvrstno nadomestilo ter dajejo zdravo pijačo.
 :: Julep postaja moderna in poceni pijača abstinentov. ::